

بررسی اجمالی مدیریت اجرایی بخش مسکن و شهرسازی جلد نخست: استخراج کلیدواژگان (تجربه ۳۸ کشور در حوزه وزارت متولی موضوع مسکن و شهرسازی)

زیرساخت

عمران

مهندسان

سکونتگاه

برنامه‌ریزی منطقه‌ای

املاک و مستغلات

فناوری

سیاست‌گذاری

مسکن

خدمات

شهرسازی

جامعه مدنی

برنامه‌ریزی شهری

آمایش سرزمین

معماری

زمین

پایداری

تأسیسات

ساخت‌وساز

ساخت‌مان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۲۰

شماره مسلسل: ۲۰۵۲۷

کد موضوعی: ۲۵۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

بررسی اجمالی مدیریت اجرایی بخش مسکن و شهرسازی جلد نخست: استخراج کلیدواژگان (تجربه ۳۸ کشور در حوزه وزارت متولی موضوع مسکن و شهرسازی)

نوع گزارش: طرح/ لایحه □ راهبردی □ نظارتی □

نام دفتر:

مطالعات زیربنایی (گروه عمران و شهرسازی)

تهیه و تدوین کنندگان:

عرفان نورانی جداقیا، علی فرنام (گروه عمران و شهرسازی)

مدیر مطالعه:

علی فرنام

ناظران علمی:

محمدحسن معادی رودسری، حبیب‌اله ظفریان ریگی

اظهار نظر کنندگان:

حمیدرضا فوری (گروه حمل‌ونقل)، محمدحسین معماریان (دفتر مطالعات بخش عمومی)

همکار:

محمدرضا عبدلی (گروه عمران و شهرسازی)

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

گرافیک و صفحه آرایی:

حمیده سادات وفایی

واژه‌های کلیدی:

۱. شهرسازی
۲. آمایش سرزمین
۳. برنامه‌ریزی و مدیریت
۴. تفکیک وزارت راه و شهرسازی

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۰۶/۰۱

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	خلاصه مدیریتی
۸	۱. مقدمه
۹	۲. پیشینه پژوهش
۹	۱-۲. سوابق مطالعاتی مرتبط با موضوع در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
۱۰	۲-۲. سوابق تقنینی مرتبط با موضوع
۱۱	۳. سیر تکوین موضوع
۱۵	۴. روش پژوهش
۲۰	۵. استخراج کلیدواژگان
۲۰	۱-۵. کلیدواژگان اسامی وزارتخانه‌ها
۲۱	۲-۵. کلیدواژگان اسامی معاونت‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۲	۳-۵. کلیدواژگان اسامی سازمان‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۳	۴-۵. کلیدواژگان اسامی پژوهشکده‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۴	۶. بررسی و تحلیل یافته‌ها
۲۶	۷. جمع‌بندی و ارائه راهکارهای پیشنهادی
۲۷	۱-۷. ارائه راهکارهای پیشنهادی
۲۹	۸. پیوست‌ها
۶۵	منابع و مآخذ

فهرست شکل‌ها

۱۸	شکل ۱. چارچوب پژوهش
۱۹	شکل ۲. اسامی وزارتخانه‌های موضوع مسکن و شهرسازی در ۵۰ کشور پرجمعیت جهان
۲۰	شکل ۳. تکرار کلیدواژگان اسامی وزارتخانه‌ها
۲۱	شکل ۴. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی معاونت‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۲	شکل ۵. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی سازمان‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۳	شکل ۶. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی پژوهشکده‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها
۲۴	شکل ۷. موضوعات تمرکز اسامی وزارتخانه‌های موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در ۳۸ کشور پرجمعیت دنیا

فهرست جداول

۱۶	جدول ۱. ۳۸ کشور نخست دنیا از حیث جمعیت بر مبنای پیش‌بینی‌های انجام شده توسط دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل
	جدول ۲. کلیدواژگان به‌کار رفته در اسامی نهادهای تابعه وزارتخانه‌های موضوع مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین در کشورهای
۲۶	پرجمعیت دنیا

بررسی اجمالی مدیریت اجرایی بخش مسکن و شهرسازی جلد نخست: استخراج کلیدواژگان (تجربه ۳۸ کشور در حوزه وزارت متولی موضوع مسکن و شهرسازی)

چکیده

در سالیان اخیر، تفکیک وزارت راه و شهرسازی به یکی از موضوعات بحث‌برانگیز در میان نهادهای اجرایی و قانونگذار کشور مبدل شده که قرار گرفتن این طرح در دستور کار مجالس یازدهم (ثبت ۵۴۹) و دوازدهم (ثبت ۲۵۰) نیز نمود مبرهنی از این مسئله است. به همین منظور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با هدف ارتقای ابزارهای تصمیم‌سازی و با اتکا به تجربیات عملی، ابعاد این موضوع را مورد بررسی و مطالعه‌ای تطبیقی در خصوص مأموریت‌های مرتبط با موضوع «مسکن و شهرسازی» در ۳۸ کشور پرجمعیت جهان انجام داده است. بررسی ساختار وزارتهای در این کشورها، برای طراحی ساختار جدید وزارت «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در ایران از اهمیت بالایی برخوردار است. چراکه می‌تواند راهکارهای جامع و عملی برای مواجهه با چالش‌های توسعه شهری و تأمین مسکن ارائه دهد. تحلیل این تجربیات بین‌المللی می‌تواند به سیاستگذاران ایران کمک کند تا راهبردهایی متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور طراحی کرده و چالش‌های موجود را به صورت مؤثرتری مدیریت کنند.

گزارش حاضر، بخش نخست این مطالعه است که به بررسی و تحلیل کلیدواژگان به کار رفته در نام وزارتهای مرتبط با موضوع «مسکن و شهرسازی» و نهادهای زیرمجموعه آنها در کشورهای مورد مطالعه می‌پردازد. اهمیت این موضوع را می‌توان در چهار حوزه اصلی تشریح کرد: اول، ترسیم چارچوب وظایف و تدقیق مسئولیت‌های نهاد آتی، دوم، کمک به تعیین حیطه پژوهش‌های آتی، سوم، بهبود نمایه‌سازی نهادها برای تسهیل ارتباطات درونی و دسترسی به اطلاعات و چهارم، ارائه تصویر اولیه از ساختار نهادها برای درک بهتر از زمینه‌های تحقیقاتی و عملیاتی این وزارتهای.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

تفکیک وزارت راه و شهرسازی در ایران، از جمله موضوعات مهم و چالش برانگیز در ساختار اداری کشور است که تأثیرات گسترده‌ای بر نظام مدیریتی و توسعه‌ای ایران خواهد داشت. مسئله‌ای که در طول دهه اخیر همواره مورد توجه صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه‌های مرتبط بوده است. از این رو بررسی تجربیات جهانی در تدوین ساختار جدید وزارت «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا امکان مرور راهکارهای جامع و عملی برای حل مشکلات مرتبط با توسعه شهری و تأمین مسکن را فراهم می‌کند. بسیاری از کشورها، به دلیل مواجهه با چالش‌های مشابه، ساختارهای نوآورانه‌ای را در زمینه‌هایی مانند مسکن مقرون به صرفه، بازآفرینی شهری و تقویت زیرساخت‌های پایدار به کار گرفته‌اند. تحلیل این تجربیات به تصمیم‌گیران و سیاستگذاران ایرانی کمک می‌کند تا راهکارهایی متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور طراحی و اجرا کنند.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

واژگان به کار رفته در نام ۳۸ وزارتخانه مورد بررسی و نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه آنها، اهمیت ویژه‌ای در درک اولویت‌ها، خط‌مشی‌ها، حیطه وظایف و اهمیت موضوعات مورد توجه هر وزارتخانه دارد؛ بر این اساس و با بهره‌گیری از سازوکار استناد به کلیدواژگان استخراج شده از تجارب جهانی، گزاره‌های زیر را می‌توان بیان کرد:

۱. در میان ۳۸ کشور مطالعه شده، تنها در سه کشور ژاپن، ایتالیا و کره جنوبی مشابه ایران به موضوع حمل‌ونقل در عنوان و نام وزارتخانه‌های مرتبط با مسکن و شهرسازی اشاره شده است.

۲. پرتکرارترین واژه در عناوین وزارتخانه‌های موضوع «مسکن و شهرسازی» در ۳۸ کشور پرجمعیت جهان، واژه «مسکن» است که در عنوان ۲۲ وزارتخانه - به ویژه در ۸ کشور از ۱۰ کشور پرجمعیت جهان - به کار برده شده است؛ امری که نشان می‌دهد مسئله مسکن، یکی از محورهای کلیدی و دغدغه‌های اساسی حکومت‌ها و دستگاه‌های اجرایی در کشورهایی است که براساس پیش‌بینی‌های سازمان ملل، در طول ۲۰ سال آینده شاهد رشد جمعیتی خواهند بود.

۳. واژگان مرتبط با موضوع «شهرسازی» نیز با ۲۱ بار تکرار، دومین سهم را در میان واژگان به کار رفته در عناوین وزارتخانه‌های مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند که به موضوعاتی مانند برنامه‌ریزی و مدیریت شهری اشاره دارند.

۴. «آمایش سرزمین» ترکیبی است که در عناوین ۱۳ وزارتخانه از ۳۸ کشور مورد مطالعه مشاهده می‌شود. این مفهوم از واژگانی همچون Land و Territory، Territorial استخراج شده که در طرح پیشنهادی مجلس یازدهم نیز بدان اشاره شده است.

۵. واژگان مربوط به مفاهیم «زیرساخت» و «توسعه جوامع» نیز از دیگر مفاهیم کلیدی هستند که به هر کدام در ۹ عنوان وزارتخانه به طور مستقیم اشاره شده است. نکته حائز اهمیت، توجه توأمان به ابعاد کالبدی و غیر کالبدی در نظام کلان سیاستگذاری و اجرا در بسیاری از کشورهاست.

۶. واژگان مربوط به امر «ساخت‌وساز» نیز با ۶ مورد ارجاع، از دیگر موضوعات مهم در عناوین وزارتخانه‌هاست.

۷. در میان کشورهای مورد مطالعه، ژاپن و ترکیه دارای ساختار وزارتخانه قابل توجهی هستند. در ژاپن، وزارتخانه‌ها به صورت چندسطحی اداره می‌شوند و نهاد مرتبط با «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» زیرمجموعه وزارت «زمین، زیرساخت، حمل‌ونقل و گردشگری» است. در ترکیه، نیز توجه به محیط زیست و رویکرد توأمان به توسعه کالبدی و غیر کالبدی و پارادایم پایداری در عنوان وزارت «محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی» به روشنی نمایان است.

■ پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

نظر به مطالعات صورت گرفته و بررسی‌های انجام شده، تحلیل واژگان به کار برده شده در عناوین وزارتخانه‌های موضوع «مسکن و شهرسازی» در ۳۸ کشور پرجمعیت جهان و نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه آنها، گزاره‌های زیر به‌عنوان پیشنهادهای این پژوهش ارائه می‌شود:

نگاه به تحولات آینده و توجه به گلوگاه‌ها و موضوعات کلیدی اعم از فرصت‌ها و تهدیدها در افق‌های میان‌مدت و بلندمدت در ساختار اداری-سیاسی وزارتخانه‌های موضوع «مسکن و شهرسازی» در بسیاری از کشورهای جهان مشهود است. از این‌رو با توجه به ساختار قدیمی و ایستای وزارت راه و شهرسازی در ایران، بازنگری در مأموریت این نهاد و ادغام و انشقاق زیرمجموعه‌های جدید ذیل این وزارتخانه ضمن تنوع‌بخشی و پویاسازی ساختار فعلی آن ضروری به‌نظر می‌رسد.

■ به‌نظر می‌رسد موضوعات کیفی، توسعه منطقه‌ای، آمایش سرزمین، ضرورت‌های اجتماعی، ایمنی و امنیت، مصرف انرژی و رویکرد پایداری در تجارب بررسی شده، نقش و جایگاه پرننگی ذیل سیاستگذاری‌های مسکن و شهرسازی کشورها دارند؛ از این‌رو ضرورت توجه به ابعاد مذکور بیش از پیش در دستور کار سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی قرار گیرد.

■ مرور کلیدواژگان استخراج شده، بیانگر اهمیت ویژه ابعاد مغفول موضوع «مسکن و شهرسازی» در ساختار نهادهای معطوف به موضوع است؛ موضوعی که همواره دغدغه پژوهشگران کشورمان بوده و به سیاستگذاران یادآوری شده است. لذا توجه به آن و جلوگیری از رنگ باختن موضوعات کیفی مسکن ذیل موضوعات کمی و گاه تقلیل موضوع به سرپناه باید مدنظر باشد.

■ پژوهش‌های تطبیقی در مورد نحوه طبقه‌بندی و برش‌های حیطه وظایف اجرایی می‌تواند درس‌آموخته‌های مؤثری برای سیاستگذاری فراهم آورد؛ لذا پیشنهاد می‌شود مراکز تحقیقاتی و پژوهشی دستگاه‌های اجرایی و دانشگاهی و به‌طور خاص مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، پژوهش‌های تفصیلی در حیطه شرح وظایف، اولویت‌ها، رویکردها، ساختار سازمانی و فرایندها در کشورهای مختلف با اولویت کشورهای با تناسب و تعمیم‌پذیری بیشتر را در دستور کار قرار دهند.

۱. مقدمه

در خردادماه سال ۱۳۹۰، دولت دهم به‌منظور کوچک‌سازی دولت، وزارتخانه‌های راه و ترابری و مسکن و شهرسازی را ادغام و از اول تیر همان سال با تأیید شورای نگهبان، نهادی جدید تحت‌عنوان «وزارت راه و شهرسازی» به‌طور رسمی کار خود را آغاز کرد. اقدامی که بسیاری از کارشناسان آن را اقدامی غیراصولی برشمردند و برخی دیگر این کار را اصولی و علمی تلقی کردند. اکنون و پس از گذشت بیش از یک دهه از عمر وزارت راه و شهرسازی، انتزاع این وزارتخانه و تفکیک آن به دو وزارتخانه موضوع «راه و ترابری» و موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در مجامع و محافل سیاسی و پژوهشی کشور مطرح شده؛ موضوعی که از جمله مباحث چالش‌برانگیز و پر مناقشه در ساختار اداری ایران محسوب می‌شود و می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای بر نظام مدیریتی و توسعه‌ای کشور داشته باشد.

این امر در طول یک دهه اخیر همواره در کانون توجه نمایندگان مجلس شورای اسلامی، به‌ویژه کمیسیون عمران و نیز صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه‌های مرتبط قرار داشته؛ از این‌رو مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به‌عنوان بازوی پژوهشی و تحلیلی قوه مقننه، بررسی و تحلیل مزایا و معایب این تفکیک را در قالب تهیه و تدوین گزارش‌های کارشناسی دقیق و مستند در دستور کار خود قرار داده است. با توجه به هم‌زمانی آغاز به کار مجلس دوازدهم و دولت چهاردهم، این مرکز ورود به این موضوع را بخشی از رسالت تبیینی و تحلیلی خود دانسته و با هدف ارتقای ابزارهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، همسو با دستور کار طرح‌های ثبت‌شده ۵۴۹ در مجلس یازدهم و ۲۵۰ در مجلس دوازدهم، اقدام به تهیه مجموعه گزارش‌های بررسی چارچوب هدایت و مدیریت موضوع

مسکن و شهرسازی در کشورهای مختلف دنیا کرده است. در پژوهش حاضر با به کارگیری روش نمونه کاوی، تلاش شده تا یکی از استدلال‌های مستند در حمایت از تفکیک وزارت راه و شهرسازی ارائه شود. این گزارش با نگاهی تحلیلی، سعی در روشن سازی ابعاد مختلف این موضوع و ارائه راهکارهایی مبتنی بر شواهد و داده‌های معتبر دارد تا به عنوان مرجعی قابل اتکا برای سیاستگذاران و تصمیم‌گیرندگان کشور مورد استفاده قرار گیرد.

بررسی نمونه‌های جهانی در تدوین ساختار جدید وزارت «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» ایران از این رو اهمیت دارد که امکان مرور راهکارهای جامع و مبتنی بر تجربیات عملی برای حل مشکلات مرتبط با توسعه شهری و تأمین مسکن را فراهم می‌کند. بسیاری از کشورها به دلیل چالش‌های مشابه در حوزه مسکن و شهرسازی، به کارگیری ساختارهای نوآورانه‌ای در زمینه‌های مسکن قابل استطاعت، برنامه‌های بازآفرینی شهری و تقویت زیرساخت‌های پایدار را تجربه کرده‌اند. تحلیل این تجربیات به سیاستگذاران ایرانی کمک می‌کند تا راهکارهایی متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور طراحی کنند. علاوه بر این، مطالعه تطبیقی سیستم‌های برنامه‌ریزی و مدیریت مسکن و سایر ابعاد مربوط به حوزه شهرسازی در جهان، شناخت بهتری از مزایا و معایب ساختارهای سازمانی مختلف ارائه می‌دهد. برای مثال، بررسی نقش دولت در برنامه‌ریزی مسکن در کشورهای اروپایی یا تمرکز بر راهکارهای مشارکتی در جنوب شرق آسیا، می‌تواند الگویی الهام‌بخش برای بهبود ساختار وزارت آتی «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در ایران باشد. این فرایند، نه تنها موجب صرفه‌جویی در زمان و هزینه‌ها می‌شود، بلکه تضمین‌کننده سیاست‌هایی مؤثرتر و هدفمندتر خواهد بود.

۲. پیشینه پژوهش

۲-۱. سوابق مطالعاتی مرتبط با موضوع در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

در میان پژوهش‌های انجام شده در حوزه مورد بررسی، گزارش اظهار نظر کارشناسی درباره ضرورت و فوریت طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی (شماره مسلسل ۲۵۰۲۰۰۶۲) در سال ۱۴۰۳، به بررسی ضرورت و فوریت طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی پرداخته است. این گزارش به این نکته اشاره می‌کند که ادغام وزارت راه و ترابری با وزارت مسکن و شهرسازی در سال ۱۳۹۰ و تشکیل وزارتخانه جدید تحت عنوان وزارت راه و شهرسازی، همواره مورد نقد و بررسی جدی پژوهشگران و متخصصان هر دو حوزه قرار گرفته است. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نیز در گزارش‌های رسمی خود، مخالفتش را با این ادغام اعلام کرده و بر این باور است که ساختار کنونی این وزارتخانه با نیازهای روز و الزامات اقتصاد ملی همخوانی ندارد و عملکرد دو بخش حیاتی زیربنایی کشور را تحت تأثیرات منفی قرار داده است. گزارش مذکور با تأکید بر لزوم بررسی‌های عمیق‌تر در ابعاد سازمانی، مالی، نیروی انسانی و امکانات و تجهیزات، پیشنهاد می‌کند که طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی به صورت عادی و پس از انجام مطالعات دقیق‌تر، در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد. این گزارش خاطر نشان می‌سازد که در طرح فعلی، این ابعاد به طور کامل مورد توجه قرار نگرفته‌اند و از این رو، تصویب فوری آن بدون انجام بررسی‌های لازم، می‌تواند چالش‌های جدیدی را ایجاد کند. همچنین با توجه به گذشت زمان از تشکیل دولت چهاردهم، ضرورت فوری برای تصویب این طرح کاهش یافته است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که این طرح با جزئیات بیشتر و پس از انجام مطالعات کارشناسی دقیق، در مجلس شورای اسلامی مطرح و به تصویب نهایی برسد. این رویکرد، نه تنها از بروز مشکلات ساختاری جلوگیری می‌کند، بلکه امکان تحقق اهداف کلان توسعه‌ای کشور را نیز فراهم می‌سازد.

اظهار نظر کارشناسی درباره لایحه اصلاح بخشی از ساختار دولت ماده (۲) تشکیل «وزارت راه و ترابری» و «وزارت مسکن و شهرسازی» (شماره مسلسل ۱۵۴۳۶)، ضمن اشاره به نظر منفی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در زمینه تشکیل وزارت «وزارت راه و

شهرسازی» در سال ۱۳۹۰، به‌طور اجمالی و با رعایت اختصار و پرهیز از تفصیل غیر ضرور، به تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و چالش‌های مترتب بر اصلاح بخشی از ساختار دولت، خاصه در ارتباط با ایجاد وزارت راه و ترابری و وزارت مسکن و شهرسازی با استفاده از روش‌شناسی تحلیل کیفی راهبردی برای شناسایی و تدوین راهبردهای بهینه نهادها، از حیث انتزاع بخش راه و ترابری از مسکن و شهرسازی پرداخته است. نتایج تحلیل حاکی از آن است که نقاط قوت در هر دو وزارتخانه پیشنهادی در حدی نیست که به کاهش ضعف‌های وزارتخانه دیگر یاری رساند. راه چاره در هر دو مرحله قبل و بعد از تفکیک، توانمندسازی این دو وزارتخانه به‌ویژه از بُعد تقویت نظام کارشناسی و برنامه‌ریزی است. در ادامه گوشزد می‌کند که با توجه به مقوله انتزاع بخش راه و ترابری و ایجاد وزارتخانه‌ای با همین عنوان، نگاه سابق وزارت راه و ترابری مبتنی بر ساخت به ذهن تداعی می‌شود و بر بهره‌برداری و پشتیبانی تأکید نمی‌شود. بنابراین اگر قرار باشد بازگشت به عقب و احیای مجدد ساختار قبلی وزارت راه و ترابری مدنظر قرار گیرد، بی‌تردید نمی‌توان فایده‌ای برای توسعه بخش حمل‌ونقل قائل شد. از سوی دیگر در وزارت راه و شهرسازی طی سالیان اخیر تا حدی تعاملات سازنده، مفید، همگنی و تجانس بیشتری بین بخش حمل‌ونقل و مسکن برقرار شده و البته در ساختار فعلی کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرایی مورد نظر اسناد بالادستی یعنی قوانین برنامه پنجم و ششم توسعه، تحقق یافته و هزینه‌های مالی، اداری و زمانی در دولت کاهش یافته است. در نهایت اعلام می‌دارد که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ضمن موافقت با انتزاع بخش راه و ترابری از بخش مسکن و شهرسازی، ایجاد وزارت حمل‌ونقل را اکیداً توصیه کرده و برای نیل به اثربخشی و کارآمدی سیاستگذاری در این دو بخش بر ضرورت تعریف ساختار جدید براساس مقتضیات زمان تأکید می‌کند.

۲-۲. سوابق تقنینی مرتبط با موضوع

وزارت آبادانی و مسکن، اولین نهاد متخصص و مستقل در حوزه سیاستگذاری بخش مسکن و شهرسازی ایران است که تشکیل آن براساس «[قانون راجع به تأسیس وزارت آبادانی و مسکن](#)»، (مصوب ۱۳۴۲/۱۲/۲۶) به‌منظور ایجاد، تمرکز و هماهنگی در تهیه و اجرای طرح‌های شهرسازی، ده‌سازی و طرح‌های آبادانی صورت گرفت. در آن زمان برای این وزارتخانه، هفت مأموریت: ۱. تهیه و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های تهیه مسکن و خانه‌های سازمانی، ۲. تهیه و اجرای طرح‌های ساختمانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی، ۳. اشتراک مساعی با شهرداری‌ها به‌منظور تهیه و اجرای طرح‌های آبادانی شهرها، ۴. نظارت بر توسعه شهرها و اشتراک مساعی در تهیه نقشه شهر، ۵. اشتراک مساعی با مراجع و سازمان‌های مربوط در تهیه و اجرای برنامه‌های ده‌سازی (به‌خصوص از طریق اجرای برنامه‌های خودیاری در روستا)، ۶. تنظیم موازین و مشخصات فنی برای طرح‌های تهیه مسکن و امور شهرسازی و ده‌سازی و ساختمان‌های دولتی و ۷. تهیه و اجرای طرح‌های ساختمانی فاقد سازمان مجبزه دولتی تشریح شده بود.

در تیرماه سال ۱۳۵۳ به‌موجب «[قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن](#)»، (مصوب ۱۳۵۳/۰۴/۱۶)، نهاد «وزارت مسکن و شهرسازی» متولی امر توسعه مسکن و شهرسازی در کشور شد. براساس ماده (۳) قانون مذکور، این وزارتخانه عهده‌دار دو مسئولیت شد: اول، اجرای آن قسمت از وظایف و اعمال اختیاراتی که به‌موجب قانون وزارت آبادانی و مسکن در تاریخ تصویب و قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و سایر قوانین و مقررات محول شده به آن و دوم، اتخاذ و اعمال سیاست‌ها و تنظیم برنامه‌های جامع و هماهنگ برای تعیین مراکز جمعیت، ایجاد تعادل مطلوب بین جمعیت و وسعت شهرها در سطح کشور، تأمین مسکن و توسعه، بهبود استانداردهای کمی و کیفی مسکن با توجه به اهداف و مقتضیات توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و همچنین ایجاد هماهنگی و تمرکز در تهیه و اجرای طرح‌ها و ساختمان‌های دولتی. براساس این ماده، وظایف جدید در حوزه اختیارات وزارتخانه جدیدالتأسیس در ۶ حوزه: ۱. برنامه‌ریزی، ۲. شهرسازی، ۳. مسکن، ۴. تهیه و اجرای طرح‌های ساختمان‌های دولتی، ۵. تهیه و اجرای طرح‌های عمران شهری و ۶. اعمال سیاست دولت و نظارت نسبت به اراضی خالصه و موات تبیین شد.

سرانجام بنابر تکالیف محوله از سوی [قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران \(۱۳۹۴-۱۳۹۰\)](#)، (مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵)، [قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم \(۴۴\) قانون اساسی](#)، (مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۸) و [قانون مدیریت خدمات کشوری](#) (مصوب

۱۳۸۶/۰۷/۰۸)، به منظور کوچک‌سازی دولت، دولت وقت تصمیم بر کاهش تعداد وزارتخانه‌ها از ۲۱ (که پس از تشکیل وزارت ورزش و جوانان به ۲۲ رسید) به ۱۷ گرفت؛ لذا در خردادماه سال ۱۳۹۰ و بر مبنای «[قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی](#)»، (مصوب ۱۳۹۰/۰۳/۳۱)، نهاد «وزارت راه و شهرسازی» با رأی مجلس شورای اسلامی و سپس تأیید شورای نگهبان از ادغام دو وزارتخانه راه و ترابری و وزارتخانه مسکن و شهرسازی تشکیل و مقرر شد همه امکانات، تعهدات، اعتبارات، نیروی انسانی و اموال منقول و غیرمنقول دو وزارتخانه مذکور به نهاد جدیدالتأسیس منتقل شود. نهاد مذکور از تاریخ ابلاغ این قانون، متولی اداره امور حمل‌ونقل زمینی، دریایی و هوایی در محدوده داخلی کشور و ارتباطات ترابری میان ایران و دیگر کشورهای جهان و همچنین سیاستگذاری در حوزه مسکن و شهرسازی در ایران تعیین شد. در فروردین ماه سال ۱۴۰۰ و هم‌زمان با تشدید تشتت آرا پیرامون موضوع تفکیک وزارت راه و شهرسازی در مجامع علمی و پژوهشی کشور و اهمیت این امر برای توسعه بخش مسکن و شهرسازی در ایران، طرح [انتزاع بخش ساختمان و شهرسازی از وزارت راه و شهرسازی و تشکیل «وزارت حمل‌ونقل» و «وزارت ساختمان، شهرسازی و آمایش سرزمین»](#) در یک ماده‌واحد و چهار تبصره در دستور کار جلسات کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی قرار گرفت. طرح مذکور تشریح می‌کند که برای تمرکز وظایف و ایجاد یکپارچگی و انسجام در حوزه حمل‌ونقل بار و مسافر درون شهری و برون شهری کشور، رعایت اصول ارتباط، پیوستگی، هم‌بستگی و تجانس وظایف، ضرورت چابک‌سازی و افزایش تحرک دستگاه‌های مسئول در حوزه حمل‌ونقل، تحقق سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصاد مقاومتی، تحقق اهداف و تکالیف سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل‌ونقل و برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و از سوی دیگر ضرورت برنامه‌ریزی جامع و پاسخ‌بهینه به تقاضای مسکن و ایجاد سازگاری با سیاست‌های شهرسازی و آمایش سرزمین، با تفکیک اهداف، مأموریت‌ها و وظایف مربوط به ساختمان و شهرسازی، وزارت «ساختمان، شهرسازی و آمایش سرزمین» از انشقاق بخشی از قسمت‌های وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور و سازمان برنامه و بودجه تشکیل شود. با وجود تبیین ضرورت و اهمیت موضوع توسط این طرح، از مردادماه سال ۱۴۰۰ تاکنون توجه چندانی به آن مبذول نشده و حسب درخواست دولت، موضوع در جلسات کمیسیون تخصصی و صحن مجلس مسکوت ماند. باین حال و با توجه به تقارن آغاز به کار دولت چهاردهم و مجلس دوازدهم و شروع اجرای برنامه هفتم پیشرفت، موضوع تفکیک وزارت راه و شهرسازی مجدد در دستور کار قرار گرفت تا از بدو فعالیت دولت فرایند آن پیموده و اجرایی شود؛ اما حسب درخواست دولت برای بررسی بیشتر موضوع توسط مجلس شورای اسلامی به تعویق افتاد. البته این موضوع از خواست‌های اصلی کمیسیون تخصصی عمران در ارتباط با موضوع است.

۳. سیر تکوین موضوع

پیش از آنکه به موضوع اصلی این پژوهش، یعنی تحلیل و بررسی واژگان به کار رفته در عناوین وزارتخانه‌های مرتبط با مسکن و شهرسازی در سراسر جهان و نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه آنها بپردازیم، ضروری است به جهت مقایسه رویکردها و چگونگی کمال و بلوغ نگاه کنونی قانونگذار و دستگاه اجرایی به نهاد معطوف به این امر، سیر تحول و شکل‌گیری ساختار متمرکز بر امور مسکن و شهرسازی در ایران را از نقطه آغازین تا به امروز مورد بازخوانی و تبیین قرار داد. این پیش‌زمینه، نه تنها فهم بهتری از تطور مفهومی و نهادی این حوزه در سطح ملی فراهم می‌آورد، بلکه امکان مقایسه‌ای دقیق‌تر با تجربیات بین‌المللی را نیز ممکن می‌سازد. از این رو، این بخش به‌عنوان مقدمه‌ای بنیادین، به بررسی روند شکل‌گیری و تحول دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مسکن و شهرسازی در ایران می‌پردازد. از نخستین تلاش‌های پراکنده در دوران پیش از نهادینه شدن این حوزه گرفته تا تشکیل نهادهای رسمی و متمرکز در دوران معاصر، این مسیر با فراز و فرودهایی همراه بوده که متأثر از عوامل مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است؛ به‌ویژه تحولات ناشی از تغییرات نظام‌های حکمرانی، افزایش جمعیت شهرنشین و نیاز به مدیریت پایدار منابع و زیرساخت‌های شهری از جمله عواملی بوده‌اند که در شکل‌دهی به این ساختارها نقش کلیدی ایفا کرده‌اند.

هسته اولیه شکل‌گیری تشکیلات ناظر و راهبر برنامه‌ریزی و طراحی شهری به تکوین «دفتر فنی» در مجموعه وزارت داخله باز می‌گردد. با توجه به تغییرات کالبدی که در دوره پهلوی اول در بافت اغلب شهرهای کشور در حال وقوع بود و در این راستا میادین و خیابان‌های جدیدی با قابلیت استقرار مغازه‌ها و تردد خودرو و احداث می‌شدند، به منظور تهیه نقشه خیابان‌ها و نظارت بر روند اجرای طرح‌های توسعه شهری، تعداد قابل توجهی از کارشناسان ایرانی به همراه برخی از مهندسان آلمانی و اتریشی در این دفتر مستقر شدند. با وجود نظارت کارشناسان دفتر فنی، بررسی در اقدامات انجام شده در دوره پهلوی اول، حاکی از آن است که بیشتر فعالیت‌های شهرسازی صورت گرفته، تغییرات فیزیکی بود که بدون توجه به نتایج اقتصادی و اجتماعی آن انجام می‌شد و به دنبال پیاده کردن الگوی شبه‌مدرنی صورت گرفت که هدف آن ایجاد شهرهایی مشابه با نمونه‌های غربی بود. الگوی مزبور به‌ویژه در معماری ساختمان‌های دولتی که با ظاهر ملی‌گرایی رخ‌نمایی می‌کرد، ترکیبی از بناهای مدرن با معماری دوره پیش از اسلام را ترویج داد و در شهرسازی با تکیه بر غرب‌گرایی به خودرو ارزش مطلق اعطا می‌کرد و در پی آن بود تا به‌طور پیوسته گذرهای موجود را تعریض و با شکافتن بافت محلات، خیابان‌های جدیدی را احداث کند.

فصل ششم قانون برنامه عمرانی اول (۱۳۳۴-۱۳۳۷) تحت‌عنوان «اصلاحات اجتماعی و شهری» یکی از مفصل‌ترین فصول برنامه را تشکیل می‌داد که در آن مقرر شد تا اقدامات شهرسازی در چارچوبی مشخص و زیر نظر بنگاه مهندسی سازمان برنامه صورت گیرد. با وجود این، اغلب فعالیت‌های دارای اعتبار در آن، شامل ایجاد و تعریض خیابان‌ها، تهیه آب آشامیدنی و لوله‌کشی آب شهرها، تولید برق و ساخت خانه‌های ارزان‌قیمت بود که البته با آغاز نهضت ملی نفت و حوادث متعاقب آن تحقق نیافت. پس از پایان جنگ جهانی دوم، ایالات متحده آمریکا نفوذ هر چه بیشتر در تحولات ایران را سرلوحه کار خود قرار داد. در این راستا و در سال ۱۳۳۴، بخش شهرسازی و طرح‌ریزی در «مؤسسه اصل چهار ترومن» تشکیل و به‌طور رسمی تدوین طرح‌های توسعه شهری در ایران آغاز شد. مسئولیت بخش شهرسازی و طرح‌ریزی مؤسسه اصل چهار ترومن بر عهده چند مهندس شهرساز نهاده شده بود که همسو با **برنامه هفت‌ساله دوم عمرانی کشور** برای چند شهر کشور طرح‌های توسعه‌ای تهیه کردند.

با کم‌رنگ شدن تدریجی فعالیت مؤسسه اصل چهار ترومن و انحلال بخش شهرسازی در آن، قراردادی بین وزارت کشور و انجمن مهندسان عمران آمریکا منعقد شد که این همکاری منجر به تشکیل دایره‌ای تحت‌عنوان واحد شهرسازی در این وزارتخانه گشت. با نظارت و مشاوره این نهاد، برای بیشتر شهرهای کشور با اولویت شهرهای مستقر در مسیر جاده‌های نظامی پیمان سنتو^۲، گونه جدیدی از طرح شبکه‌بندی و ناحیه‌بندی تهیه شد که در واقع می‌توان آن را نسخه‌های اولیه طرح هادی دانست. در این دوره، یک تفکر جامع و همه‌جانبه در پس طرح‌های اجرایی به کار گرفته شده در مقوله توسعه شهری در ایران وجود نداشت و در اغلب موارد راهبران و دست‌اندرکاران طرح‌ها، در پی انطباق دادن بافت‌های شهری برای پذیرش هر چه بیشتر خودرو و محور و سبک زندگی مدرن غربی بودند. در این میان در سال‌های نخست اجرای **قانون برنامه عمرانی سوم کشور (۱۳۴۶-۱۳۴۱)**، قرارداد تهیه طرح جامع پایتخت و ۱۹ شهر دیگر بین سازمان برنامه و تعدادی از مؤسسات مشاور معماری و ساختمانی منعقد شد. بعدها با تشکیل «وزارت آبادانی و مسکن» و متعاقب آن «شورای عالی شهرسازی»، نظارت و راهبری تهیه طرح‌های جامع به شورای عالی شهرسازی محول و پس از مدتی عقد قراردادهای جدید در این زمینه نیز به دبیرخانه شورای مذکور واگذار شد. نابسامانی بازار مسکن، گسترش ناموزون شهرها و تشتت سیاست‌گذاری در زمینه اجرای برنامه‌ها و طرح‌های عمرانی، موجب شد تا در ابتدای دهه ۴۰ خورشیدی، دولت تصمیم به ایجاد وزارتخانه‌ای برای تصدی این بخش کند؛ به‌ویژه آنکه موازی‌کاری و پراکندگی اقدامات در دستگاه‌های اجرایی مختلف منجر به هدررفت بسیاری از اعتبارات شده و در عمل برخی از نهادها را از رسالت اصلی خود دور و درگیر امور

1. American Society of Civil Engineers

۲. در سال ۱۹۴۷ جرج اف. کنان سفیر سابق ایالات متحده آمریکا در شوروی در مقاله‌ای به دولت آمریکا پیشنهاد کرد برای مقابله با خطر توسعه‌طلبی شوروی، سیاست سد نفوذ را به دور شوروی به مرحله اجرا گذارد تا با گذشت زمان، نظام شوروی فرو پاشد. سازمان پیمان مرکزی (Central Treaty Organization: CENTO) از جمله نتایج این سیاست است که در دهه ۱۳۳۰ خورشیدی (دوران جنگ سرد) و با هدف دفاع از منافع غرب در برابر نفوذ کمونیسم شکل گرفت. به دلیل جایگاه مرکزی و محوری ایران در این پیمان، مسئولیت اصلی دفاع از منافع غرب در منطقه و در چارچوب سنتو بر عهده ایران قرار گرفت؛ به همین دلیل به محض خروج ایران از سنتو در پنجم فروردین‌ماه سال ۱۳۵۸ خورشیدی، این پیمان استعماری فرو پاشید.

اجرایی عمران شهری کرده بود. در این راستا، در واپسین روزهای سال ۱۳۴۲، «[قانون راجع به تأسیس وزارت آبادانی و مسکن](#)» مشتمل بر ۱۰ ماده و ۷ تبصره به تصویب مجلس شورای ملی رسید. به موجب این قانون، تغییراتی در ساختار سازمانی برخی از نهادها صورت گرفت؛ از جمله بانک ساختمانی به سازمان مسکن تبدیل شد و ذیل وزارت آبادانی و مسکن، مسئول اجرای طرح‌های ساختمانی و تهیه مسکن گشت. از سوی دیگر امور مربوط به معاملات بانکی آن به بانک رهنی ایران محول شد. از دیگر اقداماتی که پس از تکوین وزارت آبادانی و مسکن صورت پذیرفت، باید به انحلال سازمان خانه‌سازی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی و متوقف شدن فعالیت شورای مسکن اشاره کرد. از طرفی اجرای طرح‌های شهرسازی و همچنین تهیه و اجرای تمامی طرح‌های مربوط به فعالیت‌های عمرانی شهرداری‌ها و مؤسسات وابسته به آنها و مؤسسات عمومی و عام‌المنفعه به وزارت آبادانی و مسکن محول شد. شایان ذکر است مقرر گشت تا کارکنان مدیریت اجرایی شهرسازی سازمان برنامه، مأمور خدمت در وزارتخانه جدیدالتأسیس شوند و بنگاه مهندسی سازمان برنامه نیز با کلیه کارکنان و اموال و اعتبارات و تعهدات خود به وزارت آبادانی و مسکن منتقل شود. علاوه بر این، وزارت آبادانی و مسکن، مجری طرح دفاتر فنی سازمان برنامه در استان‌ها تعیین شد.

اندکی پس از تشکیل وزارت آبادانی و مسکن، در سال ۱۳۴۴ خورشیدی، نخستین جلسات شورای عالی شهرسازی در این وزارتخانه به منظور بررسی سازوکار نظارت و تصویب نقشه‌های طرح‌های جامع شهری که قراردادهای تهیه آنها پیشتر منعقد شده بود، تشکیل شد و پس از تصویب ماده (۹۷) [قانون شهرداری، \(مصوب ۱۳۳۴/۰۴/۱۱\)](#) به موجب [قانون اصلاح پارهای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری، مصوب سال ۱۳۳۴ \(مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۷\)](#)، شکل رسمی و قانونی به خود گرفت. در ماده (۹۷) قانون شهرداری که بعدها منسوخ شد، حکم شده بود که به منظور رعایت اصول شهرسازی و بررسی و تصویب نقشه‌های مربوط به امر شهرسازی، شورایی به نام شورای عالی شهرسازی تشکیل می‌شود. اعضای شورا و حدود وظایف و تکالیف شورای عالی شهرسازی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به طور مشترک از طرف وزارت کشور و وزارت آبادانی و مسکن تهیه و به تصویب هیئت دولت خواهد رسید.

به منظور فراهم کردن پیش‌نیازهای تحقق اهداف کلی [برنامه پنجم عمرانی کشور \(۱۳۵۶-۱۳۵۲\)](#) در حوزه‌های عمران شهری و تأمین مسکن، ضرورت داشت تا ساختار شورای عالی شهرسازی مورد بازنگری قرار گرفته و ضمن تقویت بدنه فنی و کارشناسی آن، ارتباط مؤثرتری با وزارت آبادانی و مسکن به عنوان نهاد اصلی متولی طرح‌های توسعه‌ای داشته باشد و از سوی دیگر تأکید بر رعایت اصول معماری و اعتلای آن در فرایند توسعه شهرها و ساخت و ساز مسکن و سایر ابنیه و مستحذات به عنوان یک خط‌مشی اساسی لحاظ شود، تشکیل شورای عالی شهرسازی و معماری با وظایف گسترده‌تر در دستور کار قرار گرفت. در این راستا، «[قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران](#)» در مورخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ مشتمل بر ۱۱ ماده و ۵ تبصره به تصویب رسید. هدف از تأسیس این نهاد، هماهنگ کردن برنامه‌های شهرسازی به منظور ایجاد محیط زیست بهتر برای مردم، اعتلای هنر معماری ایران و رعایت سبک‌های مختلف معماری سنتی و ملی و ارائه ضوابط و جنبه‌های اصیل آن با در نظر گرفتن روش‌های نوین علمی و فنی و در نتیجه یافتن شیوه‌های اصولی و مناسب ساختمانی در مناطق مختلف کشور با توجه به شرایط اقلیمی و طرز زندگی و مقتضیات محلی ذکر شده است. از نکات حائز اهمیت در خصوص این شورا و تفاوت آن با شورای عالی شهرسازی پیشین، ایجاد دبیرخانه تحت نظارت معاون شهرسازی و معماری وزارت آبادانی و مسکن است که امکان راهبری مؤثر نهاد اصلی متولی توسعه شهری و تأمین مسکن را در روند مقولات مطرح شده در شورای عالی فراهم می‌کند؛ در حالی که دبیرخانه شورای عالی شهرسازی پیشین در بدنه هیئت دولت و زیر نظر نخست‌وزیر قرار داشت.

ویژگی بارز شبکه شهری کشور در ابتدای دهه ۵۰ خورشیدی، وجود یک کلان‌شهر در جایگاه پایتخت، تعداد معدودی شهرهای بزرگ و قرارگیری اغلب سکونتگاه‌های شهری در رده شهرهای کوچک است که این مسئله، نشانگر توزیع و رشد ناهماهنگ جمعیت شهری بود. با توجه به اینکه در این دوره میل به زندگی در شهرهای بزرگ از گسترش قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود و به واسطه مهاجرت‌های پیوسته بر تراکم جمعیت بدون در نظر گرفتن ظرفیت و امکانات شهرها افزوده می‌شد، یکی از رسالت‌های اصلی [برنامه پنجم عمرانی کشور \(۱۳۵۶-۱۳۵۲\)](#)، هدایت و کنترل مهاجرت به شهرها و جلوگیری از تمرکز شدید جمعیت در تهران و چند شهر بزرگ کشور در نظر گرفته شد. همچنین مقرر

شد برنامه‌های اجرایی متعددی در زمینه کاهش هزینه و مدت زمان احداث ساختمان و مسکن، برنامه‌ریزی تولید و تأمین مصالح ساختمانی، تدوین استانداردها در زمینه خانه‌سازی، تهیه نقشه‌های بزرگ مقیاس مالکیت اراضی، حفاظت از شهرها در برابر حوادث و سوانح طبیعی و بهبود عبور و مرور شهری در پیش گرفته شود.

از آنجاکه به موجب تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مأموریت‌های جدیدی به وزارت آبادانی و مسکن محول شده بود که با ساختار سازمانی و نیروی انسانی آن تناسب نداشت و از سوی دیگر در قالب برنامه عمرانی پنجم، بر سامان دهی نظام شهری و سیاستگذاری کلی بخش توسعه شهری تأکید شده بود، سیاست تمرکز فعالیت‌های عمران شهری تحت مدیریت یک نهاد و تغییر ساختار و ایفای وظایف جدید از سوی وزارت آبادانی و مسکن در دستور کار قرار گرفت. در این راستا، **«قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن»**، در مورخ ۱۳۵۳/۰۳/۱۶ به تصویب مجلس شورای ملی رسید. در این قانون که به طور صریح تعاریف کاملی از «طرح جامع سرزمین»، «طرح جامع شهر»، «طرح تفصیلی»، «طرح هادی» و «ساختمان‌های دولتی و انواع دربرگیرنده آن» ارائه شده، هدف از تأسیس وزارت مسکن و شهرسازی در پیش گرفتن: ۱. اتخاذ و اعمال سیاست‌ها و تنظیم برنامه‌های جامع و هماهنگ برای تعیین مراکز جمعیت و ایجاد تعادل مطلوب بین جمعیت و وسعت شهرها در سطح کشور، ۲. تأمین مسکن و توسعه و بهبود استانداردهای کمی و کیفی مسکن با توجه به هدف‌ها و مقتضیات توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و ۳. ایجاد هماهنگی و تمرکز در تهیه و اجرای طرح‌ها و ساختمان‌های دولتی عنوان شده است. همچنین وظایف مقرر شده برای وزارت مسکن و شهرسازی در قالب امور ۶ گانه «برنامه‌ریزی»، «شهرسازی»، «مسکن»، «تهیه و اجرای ساختمان‌های دولتی»، «طرح‌های توسعه شهری» و «اراضی خالصه و موات» تبیین شده است. علاوه بر این مقرر شد که وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مکلف هستند برای تهیه و اجرای طرح‌های مسکن و پروژه‌های ساختمانی مورد نیاز خود به وزارت مسکن و شهرسازی مراجعه کنند و این وزارتخانه می‌تواند اجرای بعضی از پروژه‌های ساختمانی دولتی یا طرح‌های مسکن را به سازمان ذی‌ربط تفویض اختیار کند. همچنین شالوده تأسیس شرکت‌های مادر تخصصی که بخش قابل توجهی از امور مربوط به تأمین اراضی، برنامه‌ریزی مسکن، ایجاد شهرهای جدید، خدمات فنی - مهندسی، تحقیقات تخصصی در زمینه ساختمان و موارد دیگر را عهده‌دار هستند نیز به موجب ماده (۶) «قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن» بنا نهاده شد.

بر مبنای **قانون برنامه پنج‌ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰)** برای کوچک‌سازی دولت، مقرر شد که تعداد وزارتخانه‌ها از ۲۱ به ۱۷ کاسته شود؛ بدین منظور طرح ادغام چند وزارتخانه از جمله وزارت راه و ترابری، وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در وزارتخانه‌های جدید در دستور کار دولت قرار گرفت که بر این اساس هیئت دولت به تشکیل وزارت «امور زیربنایی» رأی داد. در گام بعد و در ۴ خردادماه سال ۱۳۹۰، هیئت دولت، لایحه وظایف و اختیارات وزارتخانه جدید را به مجلس ارائه کرد که در نهایت پس از کش و قوس‌های صورت گرفته میان مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان و حذف حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات از وظایف نهاد مذکور، در تاریخ ۳۱ خردادماه سال ۱۳۹۰، **«قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی»** به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و اقدامات برای تعیین حدود اختیارات و ساز و کارهای وزارتخانه جدیدالتأسیس آغاز شد.

وزارت راه و شهرسازی، به‌عنوان یکی از گسترده‌ترین وزارتخانه دولت جمهوری اسلامی ایران، مهم‌ترین جنبه‌های زیربنایی کشور را مدیریت می‌کند. گستردگی وظایف و البته ارتباطات پیچیده این حوزه‌ها با هم سبب شده که چالش‌هایی پیرامون ادامه وظایف بر مبنای ساختار فعلی یا تفکیک آن با تمرکز بر دو حوزه «راه» و «شهرسازی» و امور مربوطه در مجامع علمی و نخبگانی کشور به وجود آید؛ از این رو طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی در ابتدا با عنوان **«انتزاع بخش ساختمان و شهرسازی از وزارت راه و شهرسازی و تشکیل وزارت حمل و نقل و وزارت ساختمان، شهرسازی و آمایش سرزمین»** (شماره ثبت ۵۴۹) در تاریخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۴ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. پیشنهاد این طرح بر تفکیک اهداف، مأموریت‌ها و وظایف مربوط به ساختمان و شهرسازی از وزارتخانه‌های «راه و شهرسازی»، «کشور» و «سازمان برنامه و بودجه» و تشکیل دو وزارتخانه «ساختمان، شهرسازی و آمایش سرزمین» و «حمل و نقل» بوده است. این پیشنهاد، بعدها در تاریخ ۱۴۰۰/۰۵/۰۵ در کمیسیون عمران مجلس اصلاح و مقرر شد ضمن تفکیک اهداف، مأموریت‌ها و وظایف، وزارت راه و شهرسازی به «وزارت

راه و ترابری» تغییر نام یابد و وزارتخانه جدید «مسکن، شهرسازی و امور شهرداری‌ها» تشکیل شود. بررسی‌ها، نشان‌دهنده این امر است که پیشنهاد مذکور نه تنها وزارت راه و شهرسازی را دستخوش تغییر می‌کند، بلکه با جداسازی سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از وزارت کشور، مدیریت شهری و روستایی کشور را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۴. روش پژوهش

موضوعات برنامهریزی شهری و توسعه مسکن به‌طور جدایی‌ناپذیری با تحولات جمعیتی در تعامل هستند؛ به‌گونه‌ای که تغییرات کیفی و کمی جمعیت، هم به عنوان عامل محرک و هم به عنوان نتیجه سیاست‌های شهری عمل میکنند. درهم‌تنیدگی و رابطه علت و معلولی این موضوعات با هم، نشان‌دهنده ماهیتی پویا و چندبُعدی است که در آن تحولات جمعیتی (مانند رشد جمعیت، تغییرات سنی و مهاجرت) مستقیماً بر تقاضا برای مسکن، زیرساخت‌های شهری، مدیریت سکونت‌گاه‌های انسانی و سایر تحولات وابسته به دانش شهرسازی اثر می‌گذارد. از این رو نگارندگان پژوهش تصمیم بر بنیان نهادن ابزار تحلیل بر مطالعات جمعیتی و استفاده از داده‌های جمعیتی به عنوان معیار اصلی انتخاب نمونه‌کاوی گرفتند.

داده‌های پژوهش متکی بر فرایند استخراج کلیدواژگان و مأموریت‌های وزارتخانه‌های معطوف به موضوع مسکن و شهرسازی و معاونت‌ها، سازمان‌ها و پژوهشکده‌های تابعه آنهاست. مبنای این عمل، دسته‌بندی ارائه شده در وبسایت وزارت راه و شهرسازی جمهوری اسلامی ایران (در سال ۱۴۰۳) است؛ با این تفاوت که پژوهشکده‌های مربوطه در طبقه‌ای منفک از سازمان‌ها قرار خواهند گرفت.

از این رو در گام اول، ۳۸ کشور نخست دنیا^۱ از حیث تعداد جمعیت انتخاب و طی جستجو در موتورهای جستجوگر، اسامی وزارتخانه‌های مربوط به موضوع مسکن و شهرسازی آنها و پایگاه‌اطلاعات برخط مربوط به هر یک استخراج و طبقه‌بندی شد. شایان ذکر است از آنجاکه آخرین سرشماری رسمی صورت گرفته در برخی از این کشورها مربوط به ۲ یا بعضاً ۳ دهه پیش است (مانند کنگو که آخرین سرشماری رسمی آن در سال ۱۹۸۴ بوده)، از پیش‌بینی‌های سازمان ملل استفاده شده است.

۱. در ابتدا مقرر شد تا ۴۰ کشور نخست دنیا از حیث جمعیت مورد بررسی قرار گیرند؛ با وجود این به‌سبب فقدان اطلاعات برای برخی، این تعداد به ۳۷ کشور نزول پیدا کرد. به بیان دقیق‌تر سودان با ۵۰,۰۴۲,۷۹۱ نفر در رتبه ۳۰، افغانستان با ۴۱,۴۵۴,۷۶۱ نفر در رتبه ۳۶ و یمن با ۳۹,۳۹۰,۷۹۹ نفر در رتبه ۳۷ رتبه‌بندی جهانی قرار می‌گیرند، اما به دلیل فقدان حکومت منسجم، عدم دسترسی به تارنمای دولتی و سازوکارهای معین و مشخص نبودن متولی امور مسکن و توسعه شهری در آنها، از طبقه‌بندی حذف شده‌اند. شایان ذکر است به‌سبب قرابت بسیار زیاد جمعیت مراکش و اوکراین، مراکش نیز به این طبقه‌بندی اضافه و لیست مذکور با ۳۸ کشور تکمیل شد. شکل (۲)، وزارتخانه‌های متولی امور مسکن و توسعه شهری در ۵۰ کشور پرجمعیت جهان را معرفی می‌کند.

جدول ۱. ۳۸ کشور نخست دنیا از حیث جمعیت بر مبنای پیش‌بینی‌های انجام شده توسط دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد (۲۰۲۳)

ردیف	کشور	جمعیت	ردیف	کشور	جمعیت
۱	هند	۱,۴۳۸,۰۶۹,۵۹۶	۲	چین	۱,۴۲۲,۵۸۴,۹۳۳
۳	ایالات متحده	۳۴۳,۴۷۷,۳۳۵	۴	اندونزی	۲۸۱,۱۹۰,۰۶۷
۵	پاکستان	۲۴۷,۵۰۴,۴۹۵	۶	نیجریه	۲۲۷,۸۸۲,۹۴۵
۷	برزیل	۲۱۱,۱۴۰,۷۲۹	۸	بنگلادش	۱۷۱,۴۶۶,۹۹۰
۹	روسیه	۱۴۵,۴۴۰,۵۰۰	۱۰	مکزیک	۱۲۹,۷۳۹,۷۵۹
۱۱	اتیوپی	۱۲۸,۶۹۱,۶۹۲	۱۲	ژاپن	۱۲۴,۳۷۰,۹۴۷
۱۳	فیلیپین	۱۱۴,۸۹۱,۱۹۹	۱۴	مصر	۱۱۴,۵۳۵,۷۷۲
۱۵	کنگو	۱۰۵,۷۸۹,۷۳۱	۱۶	ویتنام	۱۰۰,۳۵۲,۱۹۲
۱۷	ایران	۹۰,۶۰۸,۷۰۷	۱۸	ترکیه	۸۷,۲۷۰,۵۰۱
۱۹	آلمان	۸۴,۵۴۸,۲۳۱	۲۰	تایلند	۷۱,۷۰۲,۴۳۵
۲۱	بریتانیا	۶۸,۶۸۲,۹۶۲	۲۲	تانزانیا	۶۶,۶۱۷,۶۰۶
۲۳	فرانسه	۶۶,۴۳۸,۸۲۲	۲۴	آفریقای جنوبی	۶۳,۲۱۲,۳۸۴
۲۵	ایتالیا	۵۹,۴۹۹,۴۵۳	۲۶	کنیا	۵۵,۳۳۹,۰۰۳
۲۷	میانمار (برمه)	۵۴,۱۳۳,۷۹۸	۲۸	کلمبیا	۵۲,۳۲۱,۱۵۲
۲۹	کره جنوبی	۵۱,۷۴۸,۷۳۹	۳۰	اوگاندا	۴۸,۶۵۶,۶۰۱
۳۱	اسپانیا	۴۷,۹۱۱,۵۷۹	۳۲	الجزایر	۴۶,۱۶۴,۲۱۹
۳۳	آرژانتین	۴۵,۵۳۸,۴۰۱	۳۴	عراق	۴۵,۰۷۴,۰۴۹
۳۵	کانادا	۳۹,۲۹۹,۱۰۵	۳۶	لهستان	۳۸,۷۶۲,۸۴۴
۳۷	اوکراین	۳۷,۷۳۲,۸۳۶	۳۸	مراکش	۳۷,۷۱۲,۵۰۵

Source: UN World Population Prospects, 2024 Revision.

در گام دوم، با استفاده از ابزار هوش مصنوعی ChatGPT-4o و در نزدیک به ۵۰۰ گزاره، ابتدا با گفتگوی مفصل با ابزار، تعریف مدنظر از مفهوم «معاونت، سازمان و پژوهشکده» به آن آموزش داده شد و چارچوب مشخصی از شاخص‌های سه‌گانه به دست آمد؛ سپس از ابزار خواسته شد تا با مراجعه به پایگاه اطلاعات برخط در هر وزارتخانه، لیست اولیه از زیرمجموعه‌های مورد نظر استخراج شود. در گام سوم و پس از استخراج فهرست زیرمجموعه‌ها و به منظور همگون‌سازی داده‌ها، تمامی اسامی به زبان انگلیسی ترجمه شد تا امر استخراج کلیدواژگان شدنی و سهولت الوصول باشد. **بدیهی است که امکان از قلم افتادن برخی از نهادها که در پایگاه‌های برخط وزارتخانه‌ها به آنها اشاره‌ای نشده وجود دارد. همچنین به دلیل ترجمه از زبان دیگر به انگلیسی، ممکن است اسامی نهادها دستخوش اندکی تغییر شده باشد.**

در گام چهارم، با توجه به امکان بروز خطای ابزار، تمامی موارد مستخرج مجدداً چندین بار و در بازه‌های زمانی مختلف در موتورهای جستجو و بررسی شده و اعتبار آنها صحت‌سنجی شد. فرایند صحت‌سنجی به صورت مستقیم توسط پژوهشگران و بدون دخیل داشتن هوش مصنوعی صورت گرفته است. غربالگری انجام شده، سبب حذف و اضافه شدن برخی از زیرمجموعه‌های دیگر شد که پیش از این مورد غفلت ابزار هوش مصنوعی قرار گرفته بود. بخش پیوست در پایان گزارش (وزارتخانه‌های متولی موضوع «مسکن و شهرسازی» در ۳۸ کشور پرجمعیت دنیا)، فهرست اسامی وزارتخانه‌های متولی امر به همراه زیرمجموعه‌های تابع آنها ارائه می‌دهد.

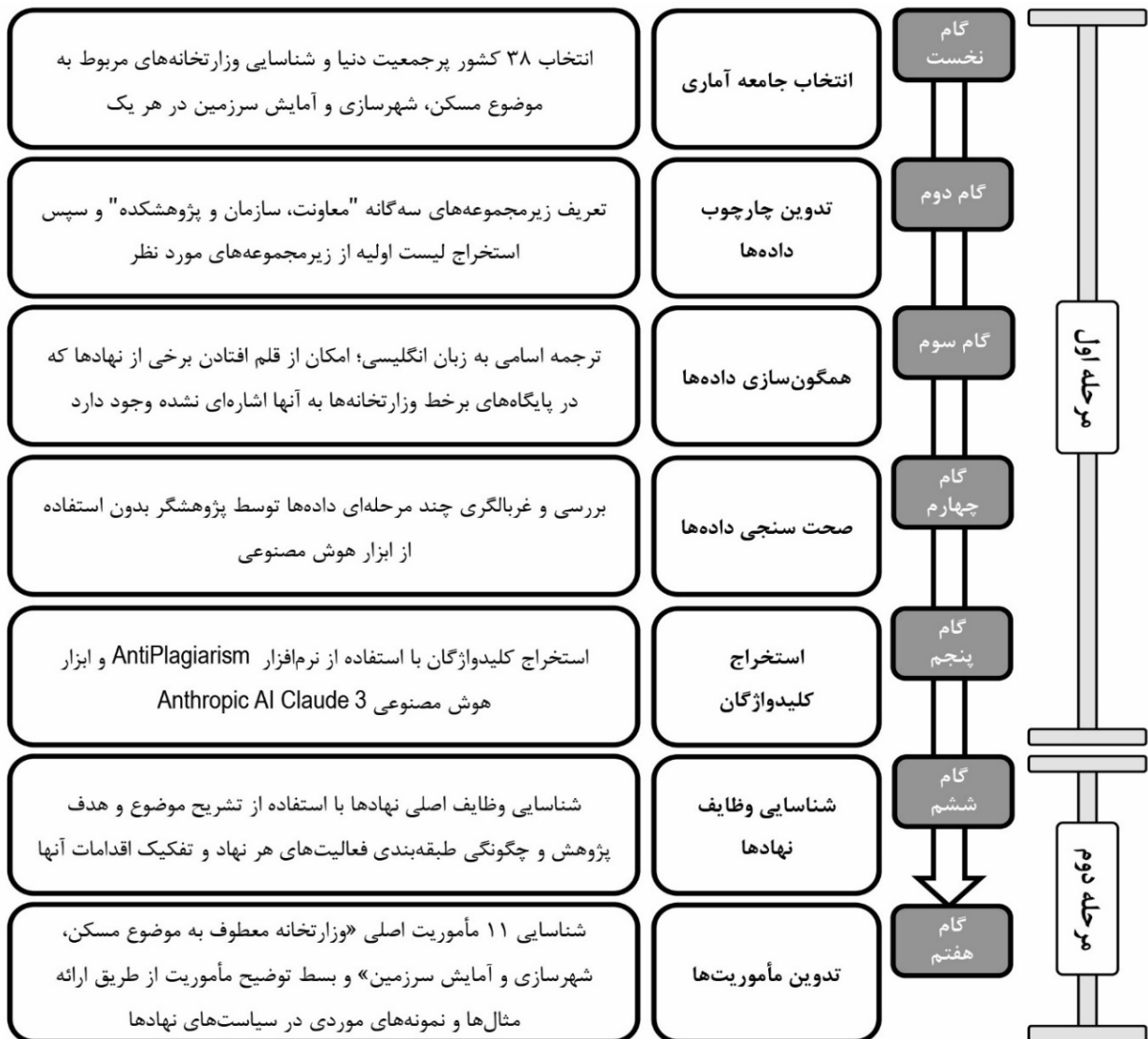
در گام پنجم، با کمک ابزار هوش مصنوعی Anthropic AI Claude 3، ۵۰ کلیدواژه برای عناوین وزارتخانه‌ها، ۱۵۰ کلیدواژه برای عناوین معاونت‌ها، ۱۵۰ کلیدواژه برای عناوین سازمان‌ها و ۱۵۰ کلیدواژه برای پژوهشکده‌های مورد نظر تعیین شد. بدیهی است بسیاری از واژگان مستخرج، صرفاً حروف ربط انگلیسی (of, for, ...)، عناوین عام (Department, Institute, Office, Agency, ...)، اسامی کشورها یا مواردی از این دست بوده که فاقد بار معنایی برای تحلیل و مقایسه است. لذا پس از پالایش این کلمات، کلیدواژگان اصلی اسامی وزارتخانه‌ها و نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه شناسایی و تبیین شد.

در گام ششم، با استفاده مجدد از ابزار هوش مصنوعی ChatGPT-4o و مکالمه دیگر با آن در نزدیک به ۳۰۰ گزاره، مأموریت‌های اصلی معاونت‌ها، سازمان‌ها و پژوهشکده‌ها شناسایی شد. این فرایند شامل تشریح موضوع و هدف پژوهش و چگونگی طبقه‌بندی فعالیت‌های هر نهاد و تفکیک اقدامات آنها برای ابزار و سپس درخواست برای جستجو و مرور اقدامات انجام گرفته هر یک از نهادها و طبقه‌بندی اقدامات آنهاست که پس از ارائه توسط ابزار، پژوهشگران با دسته‌بندی مجدد، موضوعات مورد تمرکز هر یک از نهادها را در ۷ طبقه قرار دادند.

در گام هفتم با تجمیع موضوعات مورد تمرکز، ۱۱ مأموریت اصلی وزارتخانه معطوف به موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» شناسایی شد. مهم‌ترین اقدام در این مرحله، بسط و توضیح مأموریت از طریق ارائه مثال‌ها و نمونه‌های موردی در سیاست‌های نهادهای مورد پژوهش (معاونت‌ها، سازمان‌ها و پژوهشکده‌ها) است که کمک شایانی به چگونگی پیاده‌سازی مأموریت و جایگاه آن در کشورهای مختلف خواهد کرد. بدیهی است به سبب حجم عملیات، مرور تمامی نهادهای مذکور امری بسیار زمان‌بر است؛ لذا وظایف و اقدامات تعداد محدودی از دستگاه‌ها مورد مطالعه قرار گرفت.

شکل ۱. چارچوب پژوهش

مأخذ: نگارندگان.

شایان ذکر است این گزارش، مرحله نخست پژوهش بوده و شامل مراحل یک تا پنج چارچوب پژوهش می‌شود. از این رو صرفاً به بررسی کلیدواژگان عناوین وزارتخانه‌ها و نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه‌های آنها می‌پردازد. در گزارش بعدی و ذیل گام‌های ششم و هفتم، وظایف اصلی نهادها و یازده مأموریت اصلی مستخرج از آنها تدوین و تشریح می‌شود.

۵. استخراج کلیدواژگان

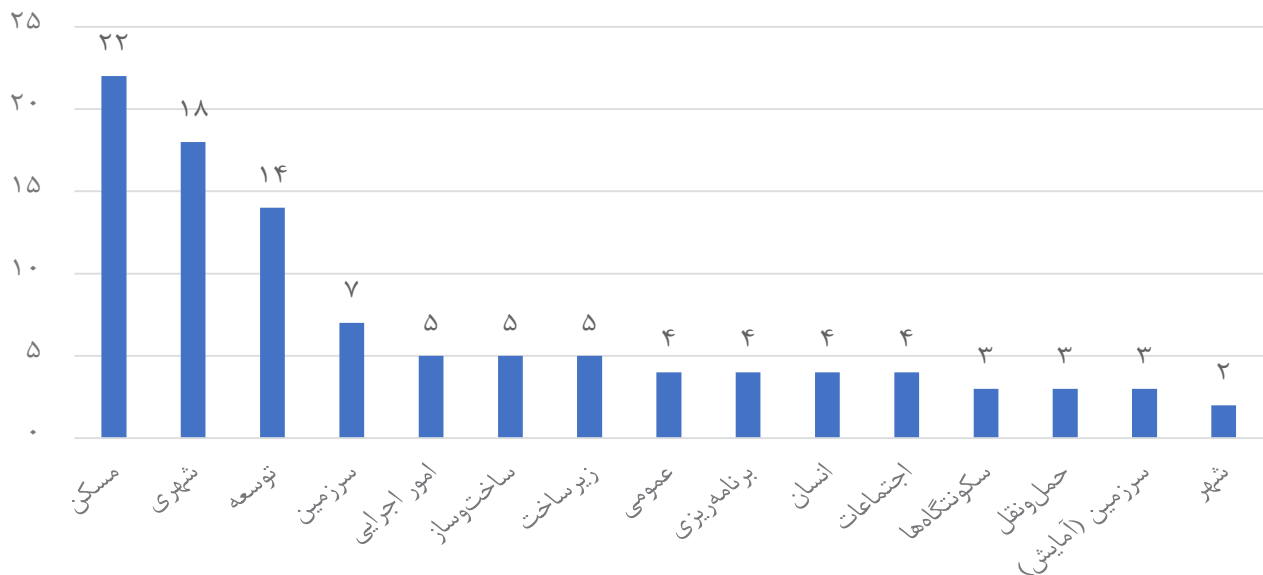
در این گام مبتنی بر چارچوب پژوهش، ۱۵ کلمه/ترکیب معنادار پرتکرار در اسامی وزارتخانه موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» و ۲۱ کلیدواژه پرتکرار در اسامی نهادهای سه‌گانه زیرمجموعه آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. کلیدواژگان اسامی وزارتخانه‌ها

براساس بررسی‌های صورت گرفته و روش توضیح داده شده در قسمت روش پژوهش، ۱۵ کلیدواژه اصلی در حوزه اسامی وزارتخانه‌های معطوف به موضوع مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین مطابق الگوی زیر است:

۹. برنامه‌ریزی (Planning) (۴)	۱. مسکن (Housing) (۲۲)
۱۰. انسان (Human) (۴)	۲. شهری (Urban) (۱۸)
۱۱. اجتماعات (Communities) (۴)	۳. توسعه (Development) (۱۴)
۱۲. سکونتگاه‌ها (Settlements) (۳)	۴. سرزمین (Land) (۷)
۱۳. حمل و نقل (Transport) (۳)	۵. امور اجرایی (Work) (۵)
۱۴. سرزمینی (آمایش) (Territorial) (۳)	۶. ساخت و ساز (Construction) (۵)
۱۵. شهر (City) (۲)	۷. زیرساخت (Infrastructure) (۵)
	۸. عمومی (Public) (۴)

شکل ۳. تکرار کلیدواژگان اسامی وزارتخانه‌ها

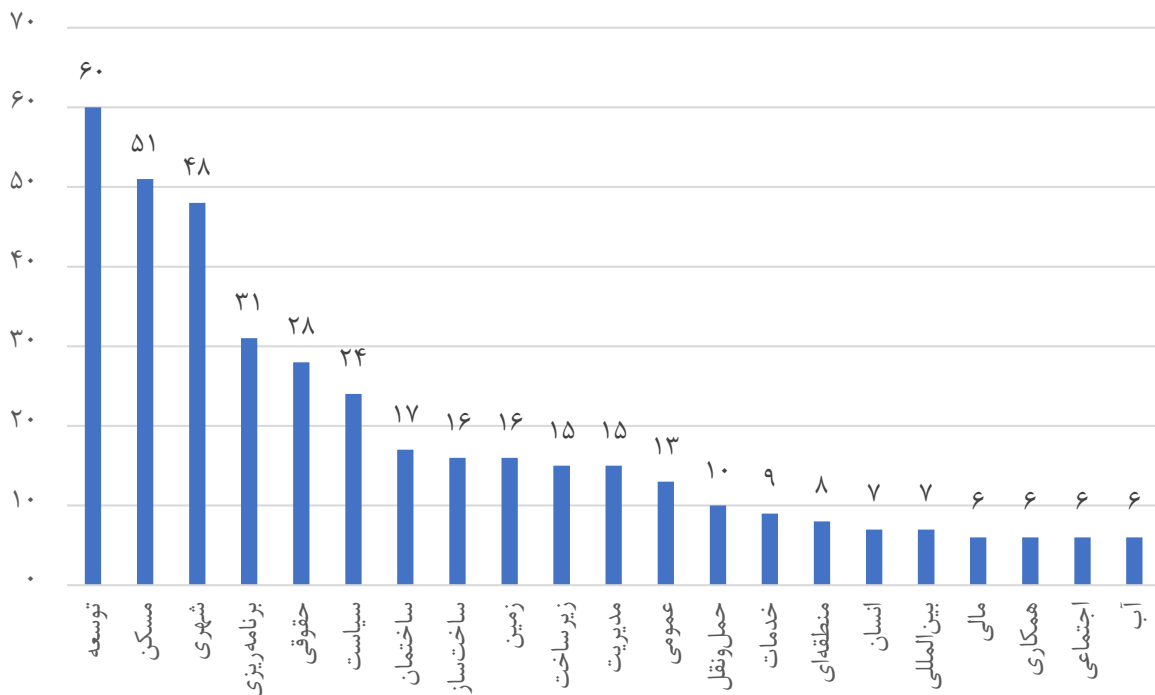
مأخذ: همان

۲-۵. کلیدواژگان اسامی معاونت‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

ابتدا، ۱۵۰ کلیدواژه اصلی اسامی معاونت‌های وزارتخانه‌ها با تکیه بر روش توضیح داده شده استخراج و سپس واژگانی که بیش از ۵ بار تکرار شده بودند مشخص شد. بر این اساس، واژه توسعه با ۶۰ تکرار، مسکن با ۵۱ تکرار، شهری با ۴۸ تکرار و برنامه‌ریزی با ۳۱ تکرار بالاترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند:

۱. توسعه (Development) (۶۰)	۱۲. عمومی (Public) (۱۳)
۲. مسکن (Housing) (۵۱)	۱۳. حمل و نقل (Transport) (۱۰)
۳. شهری (Urban) (۴۸)	۱۴. خدمات (Services) (۹)
۴. برنامه‌ریزی (Planning) (۳۱)	۱۵. منطقه‌ای (Regional) (۸)
۵. حقوقی (Legal) (۲۸)	۱۶. انسان (Human) (۷)
۶. سیاست (Policy) (۲۴)	۱۷. بین‌المللی (International) (۷)
۷. ساختمان (Building) (۱۷)	۱۸. مالی (Financial) (۶)
۸. ساخت و ساز (Construction) (۱۶)	۱۹. همکاری (Cooperation) (۶)
۹. زمین (Land) (۱۶)	۲۰. اجتماعی (Social) (۶)
۱۰. زیرساخت (Infrastructure) (۱۵)	۲۱. آب (Water) (۶)
۱۱. مدیریت (Management) (۱۵)	

شکل ۴. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی معاونت‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

مأخذ: همان

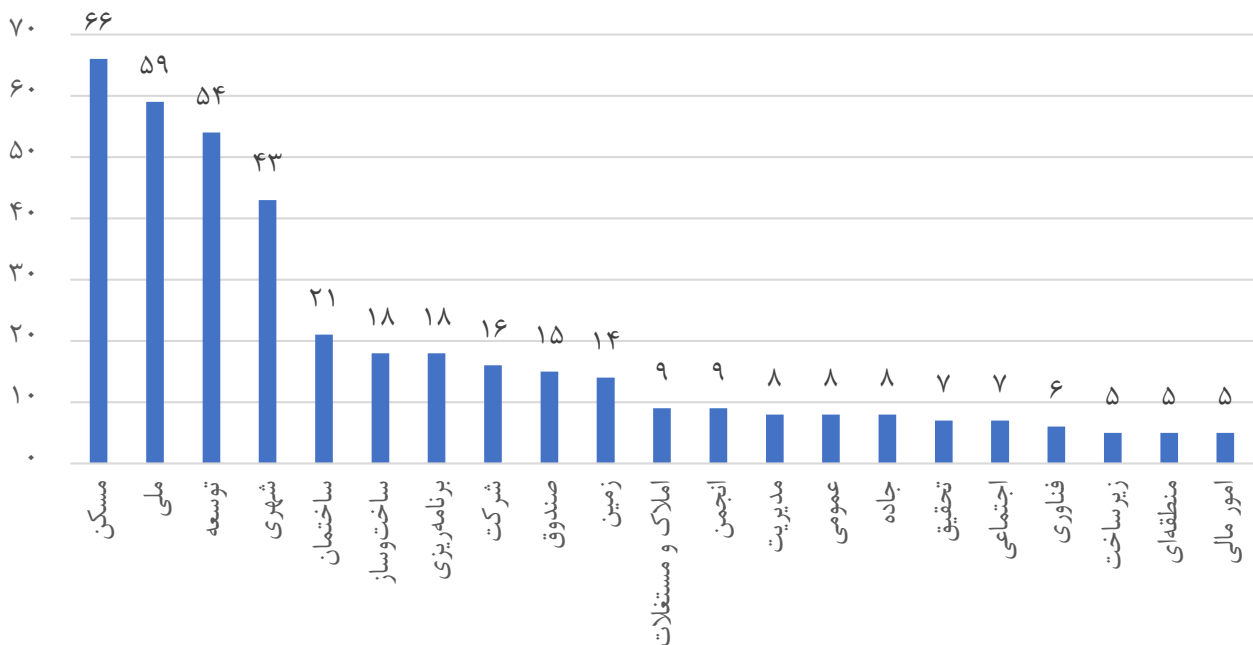

۳-۵. کلیدواژگان اسامی سازمان‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

در این قسمت نیز ۱۵۰ کلیدواژه پرتکرار در میان سازمان‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌های مورد مطالعه شناسایی شدند که براساس تجزیه و تحلیل صورت گرفته، واژگان ملی با ۳۷ تکرار، مسکن با ۳۶ تکرار، شهری با ۳۲ تکرار و توسعه با ۳۰ تکرار، ۴ واژه‌ای بودند که با اختلاف بسیار زیاد، بیش از سایر واژگان در اسامی سازمان‌ها به کار گرفته شده‌اند:

۱. مسکن (Housing) (۶۶)	۱۲. انجمن (Association) (۹)
۲. ملی (National) (۵۹)	۱۳. مدیریت (Management) (۸)
۳. توسعه (Development) (۵۴)	۱۴. عمومی (Public) (۸)
۴. شهری (Urban) (۴۳)	۱۵. جاده (Road) (۸)
۵. ساختمان (Building) (۲۱)	۱۶. تحقیق (Research) (۷)
۶. ساخت و ساز (Construction) (۱۸)	۱۷. اجتماعی (Social) (۷)
۷. برنامه‌ریزی (Planning) (۱۸)	۱۸. فناوری (Technology) (۶)
۸. شرکت (Corporation) (۱۶)	۱۹. زیرساخت (Infrastructure) (۵)
۹. صندوق (Fund) (۱۵)	۲۰. منطقه‌ای (Regional) (۵)
۱۰. زمین (Land) (۱۴)	۲۱. امور مالی (Finance) (۵)
۱۱. املاک و مستغلات (Real Estate) (۹)	

شکل ۵. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی سازمان‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

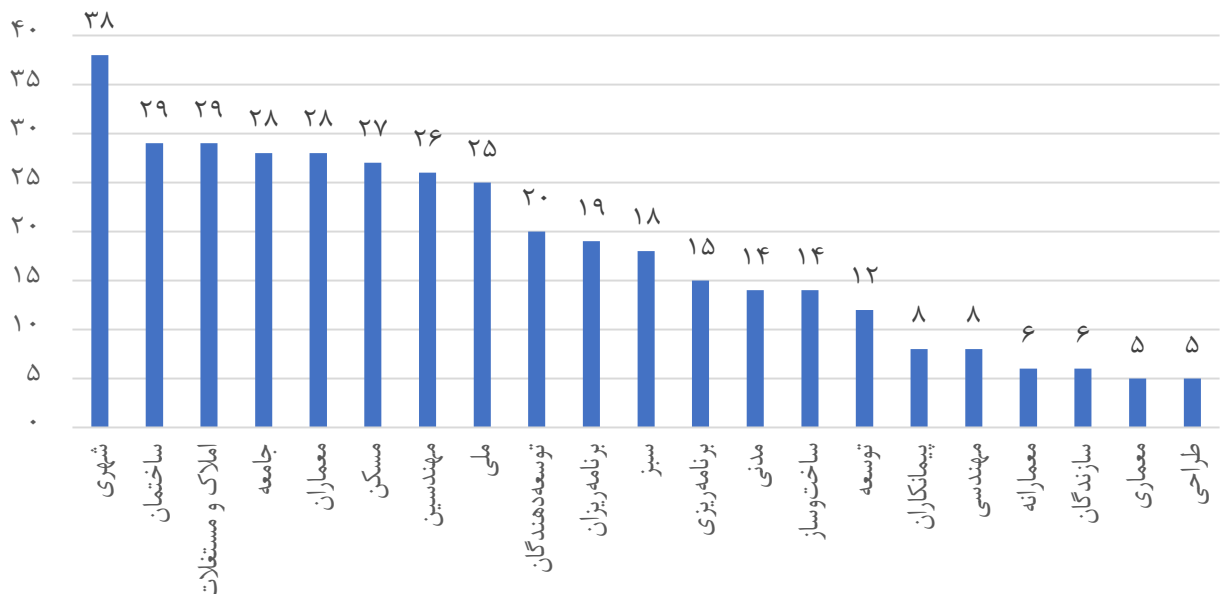
مأخذ: همان.

۴-۵. کلیدواژگان اسامی پژوهشکده‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

مشابه دو بخش قبل و پس از استخراج ۱۵۰ کلیدواژه اصلی به کار گرفته شده در اسامی پژوهشکده‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها، واژگان شهری با ۳۸ تکرار، ساختمان و مستغلات با ۲۹ تکرار، جامعه (انجمن) و معماران با ۲۸ تکرار، مهندسی و مسکن با ۲۶ تکرار و ملی با ۲۴ تکرار، پرتکرارترین واژگان این طبقه‌بندی بوده‌اند.

۱. شهری (Urban) (۳۸)	۱۲. برنامه‌ریزی (Planning) (۱۵)
۲. ساختمان (Building) (۲۹)	۱۳. مدنی (Civil) (۱۴)
۳. املاک و مستغلات (Real Estate) (۲۹)	۱۴. ساخت و ساز (Construction) (۱۴)
۴. جامعه (Society) (۲۸)	۱۵. توسعه (Development) (۱۲)
۵. معماران (Architects) (۲۸)	۱۶. پیمانکاران (Contractors) (۸)
۶. مسکن (Housing) (۲۷)	۱۷. مهندسی (Engineering) (۸)
۷. مهندسی (Engineers) (۲۶)	۱۸. معمارانه (Architectural) (۶)
۸. ملی (National) (۲۵)	۱۹. سازندگان (Builders) (۶)
۹. توسعه‌دهندگان (Developers) (۲۰)	۲۰. معماری (Architecture) (۵)
۱۰. برنامه‌ریزان (Planners) (۱۹)	۲۱. طراحی (Design) (۵)
۱۱. سبز (Green) (۱۸)	

شکل ۶. تعداد تکرار کلیدواژگان اسامی پژوهشکده‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌ها

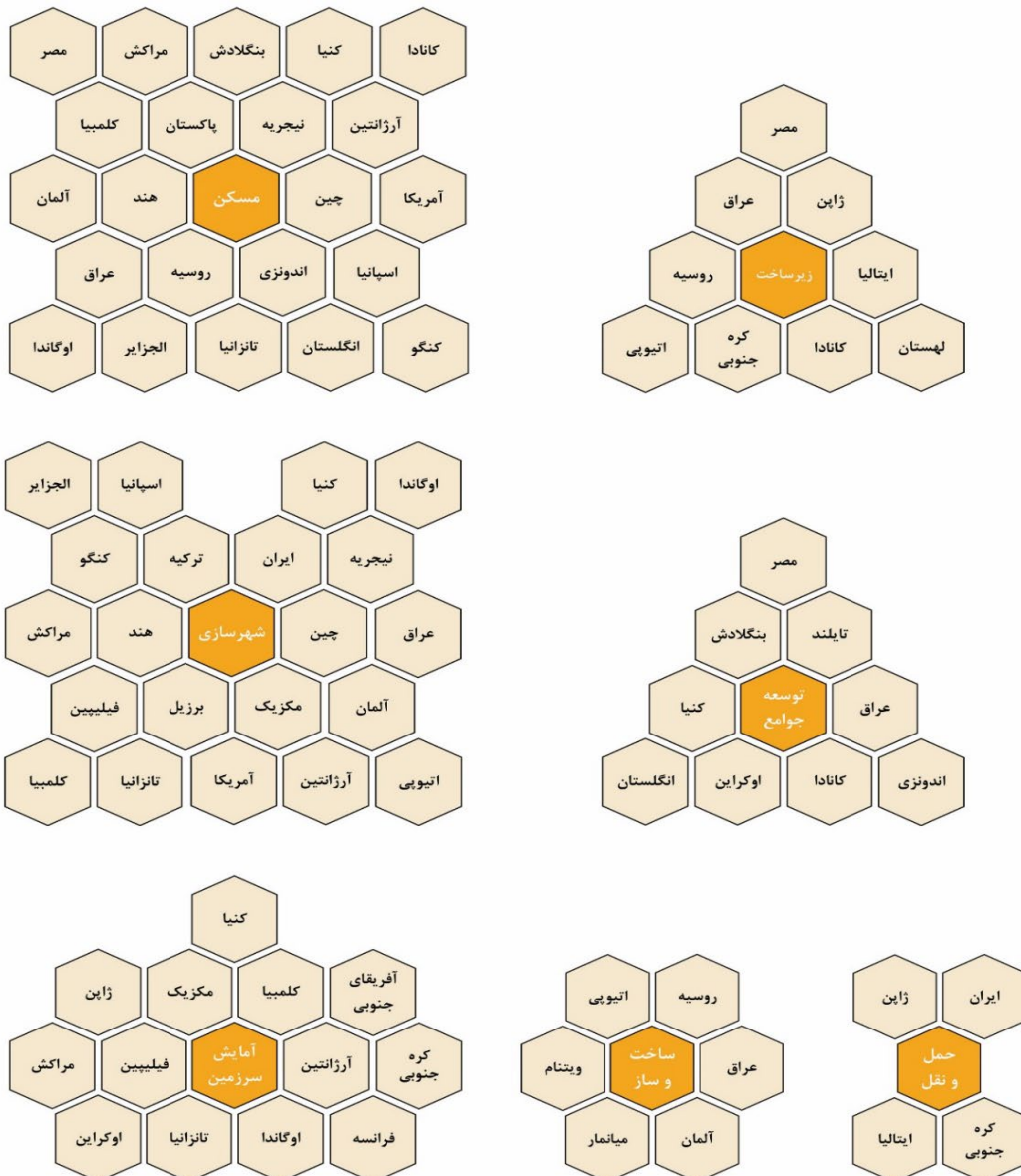
مأخذ: همان.

۶. بررسی و تحلیل یافته‌ها

مبتنی بر روش تحقیق بیان شده این قسمت به چگونگی توزیع کلمات اصلی در عنوان وزار تخانه‌ها و نهادهای سه‌گانه متبوع آنها می‌پردازد. نکته حائز اهمیت این است که تکیه بر واژگان به کار رفته در عناوین، تا حد زیادی در درک خط‌مشی و حیطه وظایف هر نهاد و اهمیت موضوعات مدنظر آنها به پژوهشگران کمک خواهد کرد.

شکل ۷. موضوعات تمرکز اسامی وزار تخانه‌های موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در ۳۸ کشور بر جمعیت دنیا

مأخذ: همان.

پرتکرارترین واژه در اسامی به کار گرفته شده برای وزارتخانه‌های موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» در ۳۸ کشور پرجمعیت دنیا، واژه «مسکن» (Housing) با ۲۲ تکرار است. نکته حائز اهمیت در این زمینه، توجه به امر «مسکن» در ۸ کشور (به جز برزیل و مکزیک) از ۱۰ کشور نخست پرجمعیت در جهان است؛ این گزاره بیان می‌کند که مسئله مسکن در میان موضوعات محوری و دغدغه‌های کلان حاکمیت و قوه مجریه در کشورهایی است که براساس پیش‌بینی سازمان ملل، در بازه میان مدت ۲۰ ساله روند جمعیتی صعودی راطی خواهند کرد. واژه «شهرسازی» نیز دومین واژه پرتکرار در میان واژگان به کار رفته در اسامی وزارتخانه‌های مورد مطالعه است که اشاره به موضوعاتی نظیر برنامه‌ریزی و مدیریت شهری دارد؛ با این توضیح که این مفهوم اقتباسی از چندین کلیدواژه نظیر Urban Development، Urban، Human Settlements، Human Settlements Development، Urbanization، Ministry of Cities، Affairs، Urban Agenda، Urban Planning، Habitat، Municipalities است. از این رو مشاهده می‌شود که دومین واژه مورد اشاره در نام وزارتخانه پیشنهادی نیز توجه قابل توجهی را در وزارتخانه‌های موضوع مورد مطالعه به خود جذب کرده است.

موضوع «آمایش سرزمین» نیز در میان اسامی ۱۳ عنوان وزارتخانه مورد مطالعه در ۳۸ کشور پرجمعیت جهان مورد تأکید بوده؛ مفهومی که از واژگانی نظیر Land و Territory، Territorial، Land داشت می‌شود.

«زیرساخت» و «توسعه جوامع» نیز مفاهیم اقتباسی دیگر مورد تأکید با ۹ اشاره مستقیم در میان اسامی وزارتخانه‌هاست. بر این اساس واژه «زیرساخت» از واژگانی نظیر Utilities و Infrastructure و «توسعه جوامع» از واژگانی نظیر Urban، Public Works، Social Development، Communities و Communities مشتق شده‌اند.

«ساخت‌وساز» نیز با ۶ راجع، موضوع تمرکز دیگر در اسامی وزارتخانه‌هاست که واژگان Building و Construction را می‌توان ذیل آن منظور کرد.

موضوع «حمل و نقل» نیز مفهومی است که نیمی از وظایف محوله بر وزارت راه و شهرسازی در ایران را به دوش می‌کشد. مرور اسامی وزارتخانه‌ها در میان ۳۸ کشور مورد مطالعه، حاکی از این نکته است که در ۳ کشور ژاپن (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism)، ایتالیا (Ministry of Infrastructure and Transport) و کره جنوبی (Ministry of Land, Infrastructure and Transport) به‌طور مشابه موضوع حمل و نقل در عنوان وزارتخانه موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» گنجانده شده؛ با این تفاوت که هر سه کشور، روند جمعیتی نزولی داشته و اساساً مسئله تأمین مسکن و موضوعات تابعه آن دغدغه مسئولان و مدیران شهری، منطقه‌ای و ملی محسوب نمی‌شود.

در میان کشورهای دنیا، ژاپن و ترکیه، قابل توجه‌ترین نام را به خود اختصاص داده‌اند؛ چراکه وزارتخانه‌ها در ژاپن، چندسطحی بوده و نهاد متبوع موضوع «مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین» خود زیرمجموعه‌ای از وزارت «زمین، زیرساخت، حمل و نقل و گردشگری» است. در ترکیه نیز توجه به موضوع محیط زیست و نگاه توأمان به توسعه کالبدی و پارادایم پایداری در عنوان وزارت «محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی» مشهود و شایان توجه است.

۷. جمع‌بندی و ارائه راهکارهای پیشنهادی

گزارش حاضر، جلد نخست از مجموعه یادداشت‌هایی است که بر دو محور استوار شده: نخست، استخراج کلیدواژگان به کار رفته در عنوان وزارتخانه‌های موضوع مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین در کشورهای پرجمعیت دنیا و نهادهای تابعه هر کدام و دوم، شناسایی مأموریت معاونت‌ها، سازمان‌ها و پژوهشکده‌ها ذیل هر یک از وزارتخانه‌های یاد شده که این جلد، محور نخست از این مجموعه را پوشش داده است. در میان کلیدواژگان، اسامی وزارتخانه‌ها، واژگان مسکن (Housing) با ۲۲ تکرار، شهری (Urban) با ۱۸ تکرار، توسعه (Development) با ۱۴ تکرار و سرزمین (Land) با ۷ تکرار بیشترین مقدار را در این زمینه داشته‌اند. مقایسه میزان تکرار واژگان کلیدی در میان اسامی نهادهای تابعه وزارتخانه‌ها نیز حاکی از تمرکز بر برخی واژگان نظیر مسکن، توسعه، املاک و مستغلات، شهری، ساختمان و ساخت‌وساز در میان مابقی واژگان است.

جدول ۲. کلیدواژگان به کار رفته در اسامی نهادهای تابعه وزارتخانه‌های موضوع مسکن، شهرسازی و آمایش سرزمین در کشورهای پرجمعیت دنیا

پژوهشکده‌ها		سازمان‌ها		معاونت‌ها		ردیف
تکرار	کلیدواژه	تکرار	کلیدواژه	تکرار	کلیدواژه	
۳۸	شهری Urban	۶۶	مسکن Housing	۶۰	توسعه Development	۱
۲۹	ساختمان Building	۵۹	ملی National	۵۱	مسکن Housing	۲
۲۹	املاک و مستغلات Real Estate	۵۴	توسعه Development	۴۸	شهری Urban	۳
۲۸	جامعه Society	۴۳	شهری Urban	۳۱	برنامه‌ریزی Planning	۴
۲۸	معماران Architects	۲۱	ساختمان Building	۲۸	حقوقی Legal	۵
۲۷	مسکن Housing	۱۸	ساخت‌وساز Construction	۲۴	سیاست Policy	۶
۲۶	مهندسين Engineers	۱۸	برنامه‌ریزی Planning	۱۷	ساختمان Building	۷
۲۵	ملی National	۱۶	شرکت Corporation	۱۶	ساخت‌وساز Construction	۸
۲۰	توسعه‌دهندگان Developers	۱۵	صندوق Fund	۱۶	زمین Land	۹
۱۹	برنامه‌ریزان Planners	۱۴	زمین Land	۱۵	زیرساخت Infrastructure	۱۰
۱۸	سبز Green	۹	املاک و مستغلات Real Estate	۱۵	مدیریت Management	۱۱

پژوهشکده‌ها		سازمان‌ها		معاونت‌ها		ردیف
تکرار	کلیدواژه	تکرار	کلیدواژه	تکرار	کلیدواژه	
۱۵	برنامه‌ریزی Planning	۹	انجمن Association	۱۳	عمومی Public	۱۲
۱۴	مدنی Civil	۸	مدیریت Management	۱۰	حمل و نقل Transport	۱۳
۱۴	ساخت و ساز Construction	۸	عمومی Public	۹	خدمات Services	۱۴
۱۲	توسعه Development	۸	جاده Road	۸	منطقه‌ای Regional	۱۵
۸	پیمانکاران Contractors	۷	تحقیق Research	۷	انسان Human	۱۶
۸	مهندسی Engineering	۷	اجتماعی Social	۷	بین‌المللی International	۱۷
۶	معماران Architectural	۶	فناوری Technology	۶	مالی Financial	۱۸
۶	سازندگان Builders	۵	زیرساخت Infrastructure	۶	همکاری Cooperation	۱۹
۵	معماری Architecture	۵	منطقه‌ای Regional	۶	اجتماعی Social	۲۰
۵	طراحی Design	۵	امور مالی Finance	۶	آب Water	۲۱

مأخذ: همان.

۷-۱. ارائه راهکارهای پیشنهادی

۱. موضوع پژوهش‌های تطبیقی در حوزه طبقه‌بندی وظایف اجرایی و تحلیل ساختار نهادی دستگاه‌های مرتبط با مسکن و شهرسازی، از جمله مهم‌ترین رویکردهایی است که می‌تواند سیاستگذاران را در جهت اتخاذ تصمیمات آگاهانه و مبتنی بر تجربه‌های موفق جهانی یاری رساند. کشورهای مختلف با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود، ساختارهای متفاوتی برای مدیریت مسکن و شهرسازی اتخاذ کرده‌اند. از این رو انجام پژوهش‌های جامع و تطبیقی در این زمینه توسط مراکز پژوهشی و دانشگاهی، به‌ویژه نهادهایی چون مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، می‌تواند اطلاعات ارزشمندی درباره رویکردها، اولویت‌ها، ساختارهای سازمانی و فرایندهای اجرایی در اختیار تصمیم‌گیران قرار دهد. این پژوهش‌ها، به‌ویژه با تمرکز بر کشورهای که ساختارها و سیاست‌های آنها به شرایط ایران نزدیک‌تر است، امکان تعمیم‌پذیری و بهره‌برداری بهینه را فراهم خواهند کرد.

۲. از مهم‌ترین ابعاد این تحلیل‌های تطبیقی، شناسایی نقش و جایگاه مؤلفه‌های کیفی در سیاستگذاری‌های حوزه مسکن و شهرسازی است. موضوعاتی مانند توسعه منطقه‌ای، آمایش سرزمین، ایمنی، پایداری، مدیریت انرژی و پاسخ به ضرورت‌های اجتماعی، از جمله محورهایی هستند که در سیاستگذاری‌های کشورهای پیشرفته جایگاه ویژه‌ای دارند. این مؤلفه‌ها، نه تنها در بهبود کیفیت زندگی شهروندان مؤثرند،

بلکه نقشی کلیدی در کاهش آسیب‌پذیری جوامع شهری در برابر بحران‌های محیطی و اجتماعی ایفا می‌کنند. بنابراین، ادغام این ابعاد در سیاستگذاری‌های ملی و محلی باید به‌عنوان یکی از اولویت‌های کلیدی دستگاه‌های اجرایی مدنظر قرار گیرد. غفلت از این موضوعات، ممکن است به اتخاذ سیاست‌هایی بینجامد که صرفاً به جنبه‌های کمی چون احداث سرپناه یا افزایش موجودی مسکن توجه کنند، در حالی که کیفیت زندگی شهروندان و پایداری زیست‌محیطی در آنها نادیده گرفته شود.

۳. در ادامه، نگاهی به واژگان کلیدی استخراج‌شده از مطالعات جهانی نشان می‌دهد که ابعاد ناملموس مسکن و شهرسازی، نظیر کیفیت زندگی، مشارکت اجتماعی، عدالت فضایی و توسعه پایدار، به‌عنوان عناصر محوری در سیاستگذاری‌ها مطرح هستند. این موضوع نشان‌دهنده آن است که سیاستگذاران موفق در کشورهای پیشرفته، فراتر از دیدگاه‌های کمی و محدود به احداث واحدهای مسکونی، به مسائل زیربنایی و بنیادین مانند انسجام اجتماعی، پایداری محیطی و عدالت در توزیع منابع پرداخته‌اند. این رویکرد می‌تواند الگویی برای سیاستگذاری در ایران نیز باشد. نادیده گرفتن این ابعاد و تقلیل مسکن به سرپناه، نه تنها از عمق مسئله نمی‌کاهد، بلکه در بلندمدت به تشدید چالش‌های اجتماعی و محیطی منجر خواهد شد.

۴. یکی دیگر از نکات کلیدی در سیاستگذاری‌های کشورهای موفق در حوزه مسکن و شهرسازی، توجه به روندهای آینده‌نگرانه و شناسایی گلوگاه‌ها و فرصت‌ها در افق‌های میان‌مدت و بلندمدت است. ساختار اداری-سیاسی این وزارتخانه‌ها در بسیاری از کشورها بر اساس انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات و تهدیدهای آتی طراحی شده است. این مسئله شامل: شناسایی تغییرات جمعیتی، مهاجرت‌های داخلی و بین‌المللی، بحران‌های اقلیمی و روندهای فناوری است، اما در ایران، ساختار وزارت راه و شهرسازی، به‌رغم اهمیت وظایف محوله، همچنان از ثبات بیش از حد و کمبود انعطاف رنج می‌برد. این وضعیت می‌تواند منجر به کاهش توانایی این نهاد در پاسخ‌گویی به نیازهای متغیر جامعه و مدیریت بحران‌های آتی شود. برای مثال مسئله پایداری زیست‌محیطی از گلوگاه‌های کلیدی در سیاستگذاری‌های شهرسازی است که با بحران‌هایی چون تغییرات اقلیمی و آلودگی‌های زیست‌محیطی ارتباط مستقیم دارد. این مسئله، نیازمند سیاستگذاری‌های منعطف و به‌روز است که بتوانند به چالش‌های نوظهور پاسخ دهند، اما ساختارهای ایستای فعلی در ایران، به‌دلیل تأکید بر سنت‌گرایی و مقاومت در برابر تغییر، معمولاً فاقد این انعطاف‌پذیری هستند. پیشنهاد می‌شود که مأموریت وزارت راه و شهرسازی در ایران، بازنگری شده و با توجه به تحولات جهانی و نیازهای داخلی، ساختاری پویا و منعطف ایجاد شود. این امر می‌تواند شامل ادغام نهادهای مرتبط با موضوعات کلیدی چون محیط زیست و انرژی یا تفکیک بخش‌هایی باشد که وظایف تخصصی دارند و نیازمند استقلال بیشتر هستند. ایجاد چنین ساختاری، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، پژوهش‌های گسترده و تحلیل تطبیقی با مدل‌های موفق جهانی است.

۵. متأسفانه، تمرکز بیش از حد بر ابعاد کمی و نادیده گرفتن مسائل کیفی، همچنان یکی از چالش‌های بزرگ سیاستگذاری در ایران است. برای برون‌رفت از این وضعیت، نیازمند تغییر نگرش و اولویت‌بندی مجدد در تمامی سطوح هستیم؛ تغییری که بدون پشتوانه پژوهشی و تحلیل‌های تطبیقی تحقق نخواهد یافت. سیاستگذاری مؤثر در حوزه مسکن و شهرسازی، تنها زمانی امکان‌پذیر است که پژوهش، نوآوری و آینده‌نگری در ساختارهای اجرایی نهادینه شوند. مراکز پژوهشی دانشگاهی و دستگاه‌های اجرایی باید همکاری نزدیکی برای تدوین سیاست‌هایی بر اساس دانش و تجربه داشته باشند. این امر نه تنها موجب ارتقای کیفیت سیاستگذاری‌ها خواهد شد، بلکه زمینه‌ساز توسعه پایدار، افزایش کیفیت زندگی شهروندان و مقابله با چالش‌های جهانی در این حوزه می‌شود.

وزارتخانه‌های متولی موضوع «مسکن و شهرسازی» در ۳۸ کشور پرجمعیت دنیا

پیوست ۱. وزارت مسکن و امور شهری هند

(India Ministry of Housing and Urban Affairs)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت مدیریت (Administration Division)،
- معاونت توسعه شهری (Urban Development Division)،
- معاونت مسکن (Housing Division)،
- معاونت حمل و نقل شهری (Urban Transport Division)،
- معاونت سیستم حمل و نقل سریع (Mass Rapid Transit System Division)،
- معاونت مأموریت شهرهای هوشمند (Smart Cities Mission Division)،
- معاونت زیرساخت‌های شهری (Urban Infrastructure Division)،
- معاونت مشارکت عمومی - خصوصی (Public-Private Partnership Division)،
- معاونت مالی (Finance Division)،
- معاونت سیاست و برنامه‌ریزی (Policy and Planning Division)،
- معاونت مأموریت نوسازی شهری (Urban Rejuvenation Mission Division)،
- معاونت دفتر املاک (Estate Office Division)،
- معاونت زمین و توسعه (Land and Development Division).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- معاونت عمومی ساختمان‌ها (Central Public Works Department (CPWD))،
- سازمان توسعه دهلی (Delhi Development Authority (DDA))،
- دفتر زمین و توسعه (Land and Development Office (L and DO))،
- هیئت برنامه‌ریزی منطقه پایتخت ملی (National Capital Region Planning Board (NCRPB))،
- سازمان برنامه‌ریزی شهری و روستایی (Town and Country Planning Organization (TCPO))،
- مؤسسه ملی امور شهری (National Institute of Urban Affairs (NIUA))،
- شرکت محدود پیش‌ساخته هند (Hindustan Prefab Limited (HPL))،
- شرکت توسعه مسکن و شهری (Housing and Urban Development Corporation Limited (HUDCO))،
- شرکت ملی ساختمان‌سازی (National Buildings Construction Corporation (NBCC))،
- شورای ترویج فناوری و مصالح ساختمانی (Building Materials and Technology Promotion Council (BMTPC))،
- سازمان مسکن رفاه کارکنان دولت مرکزی (Central Government Employees Welfare Housing Organization)
- CGEWHO.

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مدرسه برنامه‌ریزی و معماری (School of Planning and Architecture (SPA))،
- مؤسسه ملی مدیریت شهری (National Institute of Urban Management (NIUM))،
- مؤسسه هند برای سکونتگاه‌های انسانی (Indian Institute of Human Settlements (IIHS))،
- شورای توسعه املاک و مستغلات ملی (National Real Estate Development Council (NAREDCO))،
- کنفدراسیون انجمن‌های توسعه‌دهندگان املاک هند (Confederation of Real Estate Developers' Associations of India (CREDAI))،
- سازمان تنظیم مقررات املاک و مستغلات (Real Estate Regulatory Authority (RERA))،
- شورای ساختمان‌های سبز هند (Indian Green Building Council (IGBC))،
- شورای توسعه صنعت ساخت‌وساز (Construction Industry Development Council (CIDC))،

یوست ۲. وزارت مسکن و توسعه شهری - روستایی چین

(Ministry of Housing and Urban-Rural Development (MOHURD) of China)

معاونت‌ها (Departments)

- دفتر عمومی (General Office)،
- معاونت سیاست‌ها، قوانین و مقررات (Department of Policies, Laws and Regulations)،
- معاونت توسعه و برنامه‌ریزی (Department of Development and Planning)،
- معاونت اصلاحات و توسعه مسکن (Department of Housing Reform and Development)،
- معاونت ساخت‌وساز شهری (Department of Urban Construction)،
- معاونت بهره‌وری انرژی ساختمان و علم و فناوری (Department of Building Energy Efficiency and Science and Technology)،
- معاونت ساخت‌وساز روستایی و شهرک‌ها (Department of Village and Township Construction)،
- معاونت نظارت بر بازار ساختمان (Department of Building Market Supervision)،
- معاونت نظارت بر بازار املاک و مستغلات (Department of Real Estate Market Supervision)،
- معاونت نظارت بر صندوق مسکن (Department of Housing Provident Fund Supervision)،
- معاونت نظارت بر خدمات عمومی شهری (Department of Urban Public Utilities Supervision)،
- معاونت نظارت بر کیفیت و ایمنی ساختمان (Department of Building Quality and Safety Supervision)،
- معاونت استانداردها و هنجارها (Department of Standards and Norms)،
- معاونت همکاری‌های بین‌المللی (Department of International Cooperation)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آکادمی تحقیقات ساختمان چین (China Academy of Building Research)،
- انجمن ارزیابان و نمایندگان املاک چین (China Real Estate Valuers and Agents Association)،

- مؤسسه مدیریت املاک چین (China Property Management Institute).
- مؤسسه اقتصاد ساخت و ساز شهری - روستایی چین (China Urban-Rural Construction Economic Institute).
- مرکز توسعه شهری چین (China Center for Urban Development).
- مرکز صنعتی سازی مسکن (Center for Housing Industrialization).
- مرکز علم و فناوری و توسعه صنعتی سازی (Center for Science and Technology and Industrialization Development).
- مرکز ملی نظارت و آزمون کیفیت مهندسی ساختمان (National Center for Quality Supervision and Test of Building Engineering).
- مرکز توسعه خدمات عمومی (Center for Public Utilities Development).
- مرکز اطلاعات (Information Center).
- مرکز مدیریت مالی و حسابداری (Financial Management and Accounting Center).
- اداره امور ادارات دولتی (Government Offices Administration Bureau).

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- شبکه اطلاعات مسکن و املاک چین (China Housing and Real Estate Information Network).
- مرکز ترویج صنعتی سازی مسکن چین (China Housing Industrialization Promotion Center).
- انجمن بهره‌وری انرژی ساختمان چین (China Building Energy Efficiency Association).
- مرکز ملی تحقیقات مهندسی برای سکونتگاه‌های انسانی (National Engineering Research Center for Human Settlements).
- جامعه برنامه‌ریزی شهری چین (China Urban Planning Society).
- جامعه مطالعات شهری چین (China Society for Urban Studies).
- انجمن صنعت ساخت و ساز چین (China Construction Industry Association).
- گروه طراحی و تحقیقات معماری چین (China Architecture Design and Research Group).
- مؤسسه طراحی و تحقیقات معماری جنوب غربی چین (China Southwest Architectural Design and Research Institute).
- مؤسسه طراحی و تحقیقات معماری شمال شرق چین (China Northeast Architectural Design and Research Institute).
- مؤسسه طراحی و تحقیقات معماری شمال غربی چین (China Northwest Architectural Design and Research Institute).
- آکادمی برنامه‌ریزی و طراحی شهری چین (China Academy of Urban Planning and Design).
- انجمن مهندسی شهرداری چین (China Municipal Engineering Association).
- مؤسسه تحقیقات ساخت و ساز شهری چین (China Urban Construction Research Institute).
- جامعه مهندسی عمران چین (China Civil Engineering Society).
- انجمن تزیینات ساختمان چین (China Building Decoration Association).
- انجمن مدیریت هزینه پروژه چین (China Project Cost Management Association).

■ انجمن گرمایش چین (China Heating Association).

پیوست ۳. وزارت مسکن و توسعه شهری ایالات متحده

(United States Department of Housing and Urban Development (HUD

معاونت‌ها (Departments)

- دفتر وزیر (Office of the Secretary)،
- دفتر معاون وزیر (Office of the Deputy Secretary)،
- دفتر مدیریت (Office of Administration)،
- دفتر مدیر مالی ارشد (Office of the Chief Financial Officer)،
- دفتر مدیر ارشد منابع انسانی (Office of the Chief Human Capital Officer)،
- دفتر مدیر ارشد اطلاعات (Office of the Chief Information Officer)،
- دفتر مشاور عمومی (Office of the General Counsel)،
- دفتر مسکن منصفانه و فرصت برابر (Office of Fair Housing and Equal Opportunity)،
- دفتر سیاست و مدیریت میدانی (Office of Field Policy and Management)،
- دفتر مسکن (Office of Housing)،
- دفتر توسعه سیاست و تحقیقات (Office of Policy Development and Research)،
- دفتر مسکن عمومی و سرخ‌پوستی (Office of Public and Indian Housing)،
- دفتر برنامه‌ریزی و توسعه جامعه (Office of Community Planning and Development)،
- دفتر کنترل خطرات سرب و خانه‌های سالم (Office of Lead Hazard Control and Healthy Homes)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- اداره مسکن فدرال (Federal Housing Administration (FHA))،
- سازمان ملی وام مسکن دولتی (Government National Mortgage Association (Ginnie Mae))،
- دفتر برنامه‌های توسعه جامعه (Office of Community Development Block Grant Programs)،
- دفتر برنامه‌های مسکن چندخانواری (Office of Multifamily Housing Programs)،
- دفتر مشاوره مسکن (Office of Housing Counseling)،
- دفتر برنامه‌های مسکن مقرون به صرفه (Office of Affordable Housing Programs)،
- دفتر برنامه‌های کمک به نیازهای ویژه (Office of Special Needs Assistance Programs)،
- دفتر مسکن و جوامع پایدار (Office of Sustainable Housing and Communities)،
- دفتر مشارکت‌های مبتنی بر ایمان و محله‌ها (Office of Faith-Based and Neighborhood Partnerships)،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مقامات قانون مسکن ملی (National Housing Act (NHA) Authorities)،
- انجمن ملی مقامات مسکن و بازسازی (National Association of Housing and Redevelopment Officials)

NAHRO))،((

- مقامات مسکن عمومی (Public Housing Authorities (PHAs))،((
- شورای کمک به مسکن (Housing Assistance Council (HAC))،((
- ائتلاف ملی مسکن کم درآمد (National Low Income Housing Coalition (NLIHC))،((
- مؤسسه شهری (Urban Institute))،((
- ائتلاف ملی مسکن منصفانه (National Fair Housing Alliance (NFHA))،((
- شورای ملی مقامات مسکن ایالتی (National Council of State Housing Agencies (NCSHA))،((
- انجمن ملی مشاوران املاک (National Association of Realtors (NAR))،((
- انجمن برنامه ریزی آمریکا (American Planning Association (APA))،((

پیوست ۴. وزارت امور عمومی و مسکن اندونزی

(Indonesia Ministry of Public Works and Housing)

معاونت‌ها (Departments)

- مدیریت کل منابع آب (Directorate General of Water Resources))،((
- مدیریت کل بزرگراه‌ها (Directorate General of Highways))،((
- مدیریت کل سکونتگاه‌های انسانی (Directorate General of Human Settlements))،((
- مدیریت کل تأمین مسکن (Directorate General of Housing Provision))،((
- مدیریت کل توسعه ساخت و ساز (Directorate General of Construction Development))،((
- مدیریت کل توسعه زیرساخت‌های منطقه‌ای (Directorate General of Regional Infrastructure Development))،((
- دبیرخانه کل (Secretariat General))،((
- بازرسی کل (Inspectorate General))،((
- دفتر برنامه ریزی و همکاری‌های بین‌المللی (Bureau of Planning and International Cooperation))،((
- دفتر منابع انسانی (Bureau of Human Resources))،((
- دفتر حقوقی و روابط عمومی (Bureau of Legal and Public Relations))،((

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان تحقیقات و توسعه (Agency for Research and Development))،((
- سازمان آموزش و پرورش و مسکن (Agency for Public Works and Housing Education and Training))،((
- سازمان برنامه ریزی فضایی و امور زمین (Agency for Spatial Planning and Land Affairs))،((
- سازمان نظارت مالی و توسعه (Agency for Financial and Development Supervision))،((
- سازمان توانمندسازی جامعه و خودکفایی (Agency for Community Empowerment and Self-Reliance))،((
- سازمان توسعه راه‌های ملی (National Road Development Agency))،((
- سازمان مدیریت منابع آب (Water Resources Management Agency))،((

- سازمان توسعه ساخت و ساز (Building Construction Development Agency)،
- سازمان توسعه مسکن ملی (National Housing Development Agency).

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن پیمانکاران اندونزی (Indonesian Contractors Association (ICA))،
- انجمن مهندسان عمران و سازه اندونزی (Indonesian Society of Civil and Structural Engineers (HAKI))،
- انجمن شرکت‌های تأمین آب اندونزی (Indonesian Association of Water Supply Companies (PERPAMSI))،
- انجمن مهندسان مشاور اندونزی (Indonesian Association of Consulting Engineers (INKINDO))،
- شورای ساختمان‌های سبز اندونزی (Indonesian Green Building Council (GBCI))،
- مؤسسه معماران اندونزی (Indonesian Institute of Architects (IAI))،
- مؤسسه ملی مدیریت عمومی (National Institute of Public Administration (NIPA))،
- انجمن املاک و مستغلات اندونزی (Indonesian Real Estate Association (REI))،
- سازمان ملی تحقیقات و نوآوری (National Research and Innovation Agency (BRIN))،

پیوست ۵. وزارت مسکن و امور عمومی پاکستان

(Pakistan Ministry of Housing and Works)

معاونت‌ها (Departments)

- دفتر املاک (Estate Office)،
- اداره کارهای عمومی پاکستان (Pakistan Public Works Department (Pak PWD))،
- سازمان مسکن کارکنان دولت فدرال (Federal Government Employees Housing Authority (FGEHA))،
- شرکت ملی ساخت و ساز (National Construction Limited (NCL))،
- بنیاد سازمان مسکن پاکستان (Pakistan Housing Authority Foundation (PHAF))،
- بخش خدمات (Services Wing)،
- بخش مدیریت (Administration Wing)،
- بخش مالی (Finance Wing)،
- بخش سیاست و هماهنگی (Policy and Coordination Wing)،
- بخش امور حقوقی (Legal Affairs Wing)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان ملی مسکن (National Housing Authority (NHA))،
- سازمان توسعه شهری و روستایی (Urban and Rural Development Organization (URDO))،
- جامعه تعاونی مسکن کارکنان دولت فدرال (Federal Government Employees Cooperative Housing Society)
- (FGECHS))،

- شرکت سرمایه گذاری و مدیریت املاک پاکستان (Pakistan Real Estate Investment and Management Company) PRIMACO))،
- مؤسسه ملی فناوری مسکن و ساختمان (National Institute of Housing and Building Technology (NIHBT))،
- هیئت توسعه صنعت ساخت و ساز (Construction Industry Development Board (CIDB))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن سازندگان و توسعه دهندگان پاکستان (Association of Builders and Developers of Pakistan (ABAD))،
- مؤسسه معماران پاکستان (Institute of Architects Pakistan (IAP))،
- شورای مهندسی پاکستان (Pakistan Engineering Council (PEC))،
- مؤسسه ملی مدیریت عمومی (National Institute of Public Administration (NIPA))،
- انجمن توسعه املاک و ساخت و ساز پاکستان (Real Estate Development and Construction Association of Pakistan (REDCAP))،
- مؤسسه مدیریت هزینه و قرارداد پاکستان (Pakistan Institute of Cost and Contract Management (PICCM))،

پیوست ۶. وزارت مسکن و شهرسازی فدرال نیجریه

(Nigeria Federal Ministry of Housing and Urban Development)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت برنامه ریزی و توسعه بزرگراه‌ها (Department of Highways Planning and Development)،
- معاونت ساخت و ساز و نوسازی بزرگراه‌ها (Department of Highways Construction and Rehabilitation)،
- معاونت توسعه شهری و منطقه‌ای (Department of Urban and Regional Development)،
- معاونت ساختمان‌های عمومی (Department of Public Buildings)،
- معاونت مسکن (Department of Housing)،
- معاونت زمین و توسعه مسکن (Department of Lands and Housing Development)،
- معاونت پروژه‌های ویژه (Department of Special Projects)،
- معاونت مالی و حسابداری (Finance and Accounts Department)،
- معاونت مدیریت (Administration Department)،
- معاونت سیاست و برنامه ریزی (Policy and Planning Department)،
- معاونت نظارت و ارزیابی (Monitoring and Evaluation Department)،
- معاونت خدمات حقوقی (Legal Services Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان نگهداری راه‌های فدرال (Federal Roads Maintenance Agency (FERMA))،
- سازمان مسکن فدرال (Federal Housing Authority (FHA))،

- بانک وام مسکن فدرال نیجریه (Federal Mortgage Bank of Nigeria (FMBN))،
- مؤسسه تحقیقات ساختمان و جاده نیجریه (Nigerian Building and Road Research Institute (NBRRI))،
- بانک توسعه شهری نیجریه (Urban Development Bank of Nigeria (UDBN))،
- برنامه ملی مسکن اجتماعی (National Social Housing Programme (NSHP))،
- برنامه جامع زیرساخت‌های یکپارچه نیجریه (Nigeria Integrated Infrastructure Master Plan (NIIMP))،
- دادگاه قانون برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای (Urban and Regional Planning Law Tribunal)؛

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن توسعه‌دهندگان املاک نیجریه (Real Estate Developers Association of Nigeria (REDAN))،
- مؤسسه ساختمان نیجریه (Nigerian Institute of Building (NIOB))،
- مؤسسه برنامه‌ریزان شهری نیجریه (Nigerian Institute of Town Planners (NITP))،
- جامعه مهندسان نیجریه (Nigerian Society of Engineers (NSE))،
- شورای ثبت معماران نیجریه (Architects Registration Council of Nigeria (ARCON))،
- شورای ثبت سازندگان نیجریه (Council of Registered Builders of Nigeria (CORBON))،
- مؤسسه مطالعات و تحقیقات مسکن (Institute of Housing Studies and Research (IHSR))؛

پیوست ۷. وزارت شهرها برزیل

(Brazil Ministry of Cities)

معاونت‌ها (Departments)

- دبیرخانه مسکن (Secretariat of Housing)؛
- دبیرخانه توسعه شهری (Secretariat of Urban Development)؛
- دبیرخانه منابع آب و کیفیت محیط زیست (Secretariat of Water Resources and Environmental Quality)؛
- دبیرخانه حمل‌ونقل شهری (Secretariat of Urban Mobility)؛
- دبیرخانه ملی دفاع مدنی و حفاظت (National Secretariat of Civil Defense and Protection)؛
- دبیرخانه توسعه منطقه‌ای (Secretariat of Regional Development)؛
- دبیرخانه هماهنگی سیاست‌های شهری (Secretariat of Coordination of Urban Policies)؛
- دبیرخانه امور کلان‌شهری (Secretariat of Metropolitan Affairs)؛

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- صندوق ملی مسکن (National Housing Fund (NHF))؛
- شرکت برنامه‌ریزی شهری برزیل (Brazilian Company of Urban Planning (URBAN))؛
- مؤسسه ملی توسعه شهری (National Institute of Urban Development (NIUD))؛
- بانک پس‌انداز فدرال (Federal Savings Bank (CEF))؛

- معاونت ملی زیرساخت‌های حمل و نقل (National Department of Transportation Infrastructure (DNIT))،
- مؤسسه جغرافیا و آمار برزیل (Brazilian Institute of Geography and Statistics (IBGE))،
- آژانس ملی آب و بهداشت (National Agency of Water and Sanitation (ANA))،
- **پژوهشکده‌ها (Institutions)**
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک برزیل (Brazilian Association of Real Estate Developers (ABRAIN))،
- انجمن صنعت ساخت و ساز برزیل (Brazilian Association of Construction Industry (CBIC))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری برزیل (Brazilian Association of Urban Planners (ABPU))،
- مؤسسه تحقیقات اقتصادی کاربردی (Institute for Applied Economic Research (IPEA))،
- کنفدراسیون ملی شهرداری‌ها (National Confederation of Municipalities (CNM))،
- مؤسسه معماران برزیل (Brazilian Institute of Architects (IAB))،
- جامعه حقوق شهری برزیل (Brazilian Society of Urban Law (SBDU))،

پیوست ۸. وزارت مسکن و امور اجرایی عمومی بنگلادش

(Bangladesh Ministry of Housing and Public Works)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت کارهای عمومی (Public Works Department (PWD))،
- سازمان ملی مسکن (National Housing Authority (NHA))،
- سازمان توسعه پایتخت (Rajdhani Unnayan Karttripakkha (RAJUK))،
- سازمان توسعه چیپتا گونگ (Chittagong Development Authority (CDA))،
- سازمان توسعه خولنا (Khulna Development Authority (KDA))،
- سازمان توسعه راجشاهی (Rajshahi Development Authority (RDA))،
- سازمان توسعه کوکس بازار (Cox's Bazar Development Authority (CoxDA))،
- مدیریت اسکان دولت (Directorate of Government Accommodation (DGA))،
- مؤسسه تحقیقات مسکن و ساختمان (Housing and Building Research Institute (HBRI))،
- معاونت توسعه شهری (Urban Development Directorate (UDD))،
- معاونت معماری (Department of Architecture) ،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- معاونت توسعه شهری و مسکن (Urban Development and Housing Department) ،
- صندوق توسعه شهرداری (Municipal Development Fund) ،
- انجمن املاک و مسکن بنگلادش (Real Estate and Housing Association of Bangladesh (REHAB)) ،
- مؤسسه برنامه‌ریزان بنگلادش (Bangladesh Institute of Planners (BIP)) ،
- مؤسسه معماران بنگلادش (Institute of Architects Bangladesh (IAB)) ،

■ شورای توسعه صنعت ساخت و ساز بنگلادش (Construction Industry Development Council of Bangladesh (CIDCB))

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه تحقیقات مسکن و ساختمان (Housing and Building Research Institute (HBRI))،
- مؤسسه مطالعات توسعه بنگلادش (Bangladesh Institute of Development Studies (BIDS))،
- انجمن املاک و مسکن بنگلادش (Real Estate and Housing Association of Bangladesh (REHAB))،
- شورای ساختمان سبز بنگلادش (Bangladesh Green Building Council (BGBC))،
- دانشگاه مهندسی و فناوری بنگلادش (Bangladesh University of Engineering and Technology (BUET))،

پیوست ۹. وزارت ساخت و ساز، مسکن و خدمات عمومی روسیه

(Russia Ministry of Construction, Housing, and Utilities)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت سیاست مسکن (Department of Housing Policy)،
- معاونت توسعه شهری (Department of Urban Development)،
- معاونت ساخت و ساز (Department of Construction)،
- معاونت خدمات مسکن و عمومی (Department of Housing and Communal Services)،
- معاونت نظارت بر ساخت و ساز (Department of Construction Supervision)،
- معاونت تنظیمات فنی و استانداردسازی (Department of Technical Regulation and Standardization)،
- معاونت مجوزها و رویه‌های پروانه‌ای (Department of Licensing and Permit Procedures)،
- معاونت تحلیل و پیش‌بینی اقتصادی (Department of Economic Analysis and Forecasting)،
- معاونت همکاری‌های بین‌المللی (Department of International Cooperation)،
- معاونت حقوقی (Legal Department)،
- معاونت سیاست اطلاعاتی و روابط عمومی (Department of Information Policy and Public Relations)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سرویس فدرال ثبت، کاداستر و نقشه‌برداری (Federal Service for State Registration, Cadastre and Cartography) (Rosreestr)،
- کمیته ساخت و ساز دولتی (State Construction Committee (Gosstroj))،
- صندوق دولتی خدمات مسکن و عمومی (State Housing and Communal Services Fund (Fond ЖКХ))،
- بنیاد توسعه مسکن روسیه (Russian Housing Development Foundation (RHD))،
- آژانس ملی صرفه‌جویی انرژی (National Agency for Energy Saving (NAES))،
- مؤسسه توسعه شهری و سرمایه‌گذاری روسیه (Russian Institute of Urban Development and Investment (RIUDI))،

آژانس وام مسکن و اعتبارات مسکن (Agency for Mortgage and Housing Credit (AMHC))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- اتحادیه معماران روسیه (Union of Architects of Russia)،
- آکادمی معماری و علوم ساخت و ساز روسیه (Russian Academy of Architecture and Construction Sciences)
- ((RAACS))،
- انجمن ملی سازندگان (National Association of Builders (NOSTROY))،
- انجمن شرکت‌های مهندسی روسیه (Russian Association of Engineering Companies (RAEC))،
- اتحادیه صنعتی‌ها و کارآفرینان روسیه (Russian Union of Industrialists and Entrepreneurs (RUIE))،
- کنگره ملی مسکن (National Housing Congress (NHC))،
- اتاق ملی مسکن و خدمات عمومی (National Chamber of Housing and Utilities (NCHU))،

بیوست ۱۰. دبیرخانه کشاورزی، توسعه سرزمینی و توسعه شهری مکزیک

(Mexico Secretariat of Agrarian, Territorial, and Urban Development (SEDATU))

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت برنامه‌ریزی سرزمینی (Undersecretariat of Territorial Planning)،
- معاونت توسعه شهری و مسکن (Undersecretariat of Urban Development and Housing)،
- معاونت امور کشاورزی (Undersecretariat of Agrarian Affairs)،
- هماهنگی کل توسعه روستایی (General Coordination of Rural Development)،
- هماهنگی کل ارتباطات اجتماعی (General Coordination of Social Communication)،
- هماهنگی کل توسعه سازمانی (General Coordination of Institutional Development)،
- واحد امور حقوقی (Legal Affairs Unit)،
- واحد مدیریت و امور مالی (Administration and Finance Unit)،
- واحد ارزیابی و نظارت (Evaluation and Monitoring Unit)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- کمیسیون ملی مسکن (National Housing Commission (CONAVI))،
- مؤسسه ملی زمین‌های پایدار (National Institute of Sustainable Land (INSUS))،
- دفتر دادستانی کل امور کشاورزی (Agrarian Attorney General's Office (PA))،
- ثبت زمین‌های ملی (National Land Registry (RAN))،
- شورای ملی جمعیت (National Population Council (CONAPO))،
- مؤسسه ملی فدرالیسم و توسعه شهرداری (National Institute for Federalism and Municipal Development)

- ((INAFED))،
- صندوق توسعه شهری (FONDU) (Urban Development Fund)
- پژوهشکده‌ها (Institutions)
- انجمن مکزیکی برنامه‌ریزان شهری (Mexican Association of Urban Planners (AMPU))،
- اتاق صنعت ساخت و ساز مکزیک (Mexican Chamber of Construction Industry (CMIC))،
- مؤسسه ملی صندوق مسکن برای کارگران (Institute of the National Housing Fund for Workers (INFONAVIT))،
- انجمن ملی توسعه‌دهندگان و مروجین مسکن (National Association of Housing Promoters and Developers)
- ((CANADEVI))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی و توسعه پایدار مکزیک (Mexican Institute for Planning and Sustainable Development)
- ((IMPLAN))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک مکزیک (Mexican Real Estate Developers Association (ADI))،
- مؤسسه معماران مکزیک (Mexican Institute of Architects (IAM))،

پیوست ۱۱. وزارت توسعه شهری و ساخت و ساز اتیوپی

(Ethiopia Ministry of Urban Development and Construction)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره سیاست و استراتژی توسعه شهری (Urban Development Policy and Strategy Directorate)
- اداره برنامه‌ریزی شهری، بهداشت و زیباسازی (Urban Planning, Sanitation, and Beautification Directorate)
- اداره توسعه و مدیریت مسکن (Housing Development and Administration Directorate)
- اداره توسعه صنعت ساخت و ساز (Construction Industry Development Directorate)
- اداره حکمرانی خوب شهری و ظرفیت‌سازی (Urban Good Governance and Capacity Building Directorate)
- اداره توسعه و مدیریت اراضی شهری (Urban Land Development and Management Directorate)
- اداره بازرسی و ایمنی ساختمان (Building Inspection and Safety Directorate)
- اداره زیرساخت و خدمات شهری (Urban Infrastructure and Services Directorate)

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- مؤسسه مدیریت پروژه‌های ساخت و ساز اتیوپی (Ethiopian Construction Project Management Institute (ECPMI))
- اداره توسعه شهری و ساخت و ساز (Urban Development and Construction Bureau)
- آژانس توسعه مسکن (Housing Development Agency (HDA))،
- آژانس ثبت پیمانکاران ساخت و ساز (Construction Contractors Registration Agency (CCRA))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری (Urban Planning Institute (UPI))،
- شرکت فدرال مسکن (Federal Housing Corporation (FHC))،
- آژانس توسعه املاک و مستغلات (Real Estate Development Agency (REDA))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه معماری، ساخت و ساز و توسعه شهری اتیوپی (Ethiopian Institute of Architecture, Building Construction and City Development (EiABC))،
- انجمن پیمانکاران ساخت و ساز اتیوپی (Construction Contractors Association of Ethiopia (CCAЕ))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری اتیوپی (Ethiopian Urban Planners Association (EUPA))،
- انجمن املاک و مستغلات اتیوپی (Ethiopian Real Estate Association (EREA))،
- جامعه مهندسان عمران اتیوپی (Ethiopian Society of Civil Engineers (ESCE))،
- مؤسسه مطالعات شهری اتیوپی (Ethiopian Institute of Urban Studies (EIUS))،

پیوست ۱۲. وزارت زمین، زیرساخت، حمل و نقل و گردشگری ژاپن

(Japan Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism (MLIT))

معاونت‌ها (Departments)

- دفتر سیاستگذاری (Policy Bureau)،
- دفتر مسکن (Housing Bureau)،
- دفتر توسعه شهری (Urban Development Bureau)،
- دفتر برنامه‌ریزی ملی فضایی و سیاست منطقه‌ای (National Spatial Planning and Regional Policy Bureau)،
- دفتر راه‌ها (Roads Bureau)،
- دفتر مدیریت آب و بلايا (Water and Disaster Management Bureau)،
- دفتر رودخانه‌ها (River Bureau)،
- دفتر بنادر و اسکله‌ها (Ports and Harbors Bureau)،
- دفتر هوانوردی مدنی (Civil Aviation Bureau)،
- دفتر راه‌آهن (Railway Bureau)،
- دفتر دریانوردی (Maritime Bureau)،
- بخش ساخت و ساز و مهندسی (Construction and Engineering Division)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آژانس مالی مسکن ژاپن (Japan Housing Finance Agency (JHF))،
- آژانس نوسازی شهری (Urban Renaissance Agency (UR))،
- آژانس ساخت و ساز، حمل و نقل و فناوری راه‌آهن ژاپن (Japan Railway Construction, Transport and Technology Agency (JRRT))،
- آژانس هواشناسی ژاپن (Japan Meteorological Agency (JMA))،

- مؤسسه ملی مدیریت زمین و زیرساخت (National Institute for Land and Infrastructure Management (NILIM))
- سازمان اطلاعات جغرافیایی ژاپن (Geospatial Information Authority of Japan (GSI))
- گارد ساحلی ژاپن (Japan Coast Guard (JCG))

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه معماری ژاپن (Architectural Institute of Japan (AIJ))
- جامعه مهندسان عمران ژاپن (Japan Society of Civil Engineers (JSCE))
- انجمن ارزیابان املاک ژاپن (Japan Association of Real Estate Appraisers (JAREA))
- مؤسسه معماران ژاپن (Japan Institute of Architects (JIA))
- فدراسیون پیمانکاران ساخت و ساز ژاپن (Japanese Federation of Construction Contractors (JFCC))
- فدراسیون سازمان‌های مسکن ژاپن (Japan Federation of Housing Organizations (JHOF))
- مؤسسه مطالعات سیاست حمل و نقل (Institute for Transport Policy Studies (ITPS))

پیوست ۱۳. وزارت اسکان و توسعه شهری فیلیپین

((Philippines Department of Human Settlements and Urban Development (DHSUD))

معاونت‌ها (Departments)

- دفتر وزیر (Office of the Secretary)
- دفتر معاون وزیر مسکن (Office of the Undersecretary for Housing)
- دفتر معاون وزیر توسعه شهری (Office of the Undersecretary for Urban Development)
- دفتر معاون وزیر برای توسعه سیاست، تحقیقات و خدمات پشتیبانی (Office of the Assistant Secretary for Policy Development, Research, and Support Services)
- اداره تنظیم و توسعه مسکن و املاک و مستغلات (Housing and Real Estate Development Regulation Bureau)
- اداره انجمن‌های مالکان خانه و توسعه جامعه (Homeowners Association and Community Development Bureau)
- دفاتر منطقه‌ای (Regional Offices)
- خدمات حقوقی (Legal Affairs Service)
- خدمات اداری (Administrative Service)
- خدمات مالی و مدیریتی (Financial and Management Service)

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان ملی مسکن (National Housing Authority (NHA))
- صندوق توسعه متقابل خانه (Home Development Mutual Fund (Pag-IBIG Fund))
- شرکت مالی مسکن اجتماعی (Social Housing Finance Corporation (SHFC))
- شرکت ملی مالی مسکن (National Home Mortgage Finance Corporation (NHMFC))

■ هیئت تنظیم و استفاده از زمین‌های مسکونی (Housing and Land Use Regulatory Board (HLURB))،

■ شرکت تضمین مسکن (Home Guaranty Corporation (HGC))،

■ پژوهشکده‌ها (Institutions)

■ سازمان توسعه‌دهندگان مسکن اجتماعی و اقتصادی فیلیپین (Organization of Socialized and Economic Housing)

■ ((Developers of the Philippines (OSHDP))،

■ اتاق املاک و انجمن سازندگان (Chamber of Real Estate and Builders' Associations, Inc. (CREBA))،

■ انجمن توسعه‌دهندگان مجتمع‌های مسکونی و خانه (Subdivision and Housing Developers Association (SHDA))،

■ مؤسسه برنامه‌ریزان محیط زیست فیلیپین (Philippine Institute of Environmental Planners (PIEP))،

■ شورای هماهنگی توسعه مسکن و شهری (Housing and Urban Development Coordinating Council (HUDCC))،

۱۴. وزارت مسکن، خدمات عمومی و جوامع شهری مصر

(Egypt Ministry of Housing, Utilities, and Urban Communities)

■ معاونت‌ها (Departments)

■ اداره برنامه‌ریزی و توسعه شهری (Urban Planning and Development Department)،

■ اداره توسعه مسکن و املاک و مستغلات (Housing and Real Estate Development Department)،

■ اداره خدمات عمومی و زیرساخت‌ها (Utilities and Infrastructure Department)،

■ اداره آب و فاضلاب (Water and Sanitation Department)،

■ اداره توسعه مصالح ساختمانی و ساخت‌وساز (Building Materials and Construction Development Department)،

■ اداره امور اداری و مالی (Administrative and Financial Affairs Department)،

■ اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،

■ اداره همکاری‌های بین‌المللی (International Cooperation Department)،

■ دفتر فنی (Technical Office)،

■ سازمان‌ها (Sub-Organizations)

■ سازمان جوامع شهری جدید (New Urban Communities Authority (NUCA))،

■ مرکز ملی تحقیقاتی ساختمان و مسکن (Housing and Building National Research Center (HBRC))،

■ شرکت هلدینگ آب و فاضلاب مصر (Egyptian Holding Company for Water and Wastewater (HCWW))،

■ شرکت هلدینگ ساخت‌وساز و توسعه (The Holding Company for Construction and Development (HCCD))،

■ سازمان ملی هماهنگی شهری (National Organization for Urban Harmony (NOUH))،

■ مؤسسه برنامه‌ریزی شهری (Urban Planning Institute (UPI))،

■ پژوهشکده‌ها (Institutions)

■ سندیکای مهندسين مصر (Egyptian Engineers Syndicate)،

- فدراسیون ساخت و ساز و پیمانکاران ساختمانی مصر (Egyptian Federation for Construction and Building Contractors (EFCBC)).
- انجمن توسعه دهندگان املاک مصر (Egyptian Real Estate Developers Association (EREDA))
- انجمن مهندسين مصر (Egyptian Society of Engineers (ESE))
- مؤسسه ملی امور شهری (National Institute for Urban Affairs (NIUA))
- اتاق توسعه املاک مصر (Egyptian Chamber of Real Estate Development (ECRED))

پیوست ۱۵. وزارت برنامه ریزی شهری و مسکن جمهوری دموکراتیک کنگو

(DR Congo Ministry of Urban Planning and Housing)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره برنامه ریزی شهری (Department of Urban Planning)
- اداره مسکن (Department of Housing)
- اداره بازرسی ساختمان (Department of Building Inspection)
- اداره زیرساخت شهری (Department of Urban Infrastructure)
- اداره توسعه زمین (Department of Land Development)
- اداره برنامه ریزی منطقه‌ای (Department of Regional Planning)
- اداره برنامه ریزی محیط زیست (Department of Environmental Planning)
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)
- اداره امور مالی (Financial Affairs Department)

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- شرکت ملی مسکن (National Housing Corporation (NHC))
- آژانس برنامه ریزی شهری (Urban Planning Agency (UPA))
- دفتر ملی برنامه ریزی شهری و مسکن (National Office of Urban Planning and Housing (NOUPH))
- آژانس توسعه مسکن (Housing Development Agency (HDA))
- صندوق توسعه شهری (Urban Development Fund (UDF))

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن برنامه ریزان شهری کنگو (Congoese Association of Urban Planners (CAUP))
- انجمن معماران کنگو (Congoese Society of Architects (CSA))
- مؤسسه ملی مطالعات و برنامه ریزی شهری (National Institute of Urban Studies and Planning (NIUSP))
- انجمن توسعه دهندگان املاک جمهوری دموکراتیک کنگو (Real Estate Developers Association of DR Congo (REDADC))

■ انجمن مهندسين جمهوری ديمقراطیک کنگو (DR Congo Engineers Association (DRCEA))

پیوست ۱۶. وزارت ساخت و ساز ویتنام

(Vietnam Ministry of Construction)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره مدیریت مسکن و بازار املاک و مستغلات (Department of Housing and Real Estate Market Management)
- اداره توسعه شهری (Department of Urban Development)
- اداره زیرساخت فنی (Department of Technical Infrastructure)
- اداره مدیریت فعالیت‌های ساخت و ساز (Department of Construction Activities Management)
- اداره مصالح ساختمانی (Department of Building Materials)
- اداره اقتصاد ساخت و ساز (Department of Construction Economics)
- اداره برنامه‌ریزی و معماری (Department of Planning and Architecture)
- اداره علم، فناوری و محیط زیست (Department of Science, Technology, and Environment)
- اداره همکاری‌های بین‌المللی (Department of International Cooperation)
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)
- اداره مالی و اداری (Finance and Administration Department)

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- مؤسسه اقتصاد ساخت و ساز (Institute of Construction Economics)
- مؤسسه مصالح ساختمانی (Institute of Building Materials)
- مؤسسه ملی معماری (National Institute of Architecture)
- مؤسسه علوم و فناوری ساخت و ساز ویتنام (Vietnam Institute for Building Science and Technology (IBST))
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری و روستایی (Institute of Urban and Rural Planning (IURP))
- انجمن املاک و مستغلات ویتنام (Vietnam Real Estate Association (VNREA))
- شورای ساختمان سبز ویتنام (Vietnam Green Building Council (VGBC))

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن پیمانکاران ساخت و ساز ویتنام (Vietnam Association of Construction Contractors (VACC))
- فدراسیون انجمن‌های مهندسی عمران ویتنام (Vietnam Federation of Civil Engineering Associations (VFCEA))
- مؤسسه معماران ویتنام (Vietnam Institute of Architects (VIA))
- انجمن برنامه‌ریزی و توسعه شهری ویتنام (Vietnam Association of Urban Planning and Development (VUPDA))
- انجمن معماران ویتنام (Vietnam Association of Architects (VAA))
- مؤسسه مدیریت و مهندسی ساخت و ساز (Construction Engineering and Management Institute (CEMI))

پیوست ۱۷. وزارت راه و شهرسازی ایران

(Iran Ministry of Roads and Urban Development)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت برنامه‌ریزی و مدیریت منابع (Planning and Resource Management Department)،
- معاونت مسکن و ساختمان (Housing and Construction Department)،
- معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی (Development of Management and Human Resources Department)،
- معاونت حمل‌ونقل (Transportation Infrastructure Department)،
- معاونت معماری و شهرسازی (Urban Development and Architecture Department)،
- معاونت حقوقی، امور مجلس و استان‌ها (Legal deputy, Parliamentary and Provincial Affairs)،
- مرکز توسعه و سیاست‌های راهبردی (Center for Development and Strategic Policies)،
- مرکز امور بین‌الملل (International Affairs Department)،
- دفتر بازرسی، مدیریت عملکرد و حقوق شهروندان (Office of Inspection, Performance Management and Citizens' Rights)،
- کمیته ملی اسکان بشر جمهوری اسلامی ایران (National Human Settlement Committee of the Islamic Republic of Iran)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان ملی زمین و مسکن (National Land and Housing Organization of Iran)،
- سازمان هواشناسی کشور (Iran Meteorological Organization)،
- سازمان هواپیمایی کشوری (Civil Aviation Organization)،
- سازمان بندار و دریانوردی (Ports and Maritime Organization Of Iran)،
- سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای (Iranian Road Maintenance and Transport Organization (RMTO))،
- سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی (Executive Organization of Government and Public Buildings and Facilities)،
- شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) (Iran Air) (The Airline of the Islamic Republic of Iran)،
- شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (Iran Airports Company)،
- شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل‌ونقل کشور (Construction and Development of the Transportation Infrastructure Company)،
- شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران (رجا) (Islamic Republic of Iran Railways)،
- شرکت بازآفرینی شهری ایران (Urban Regeneration Corporation of Iran)،
- شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) (Imam Khomeini Airport City)،
- شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید (New Towns Development Company)،
- شرکت سرمایه‌گذاری مسکن ایران (Iran Housing Investment Company)،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- شرکت آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک (Technical and Soil Mechanics Lab Company)،
- مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی (Road, Housing and Urban Development Research Center (BHRC))،
- انجمن مهندسين عمران ايران (Iranian Society of Civil Engineers (ISCE))،
- انجمن جغرافيا و برنامه‌ريزی شهری ايران (Iran Geography and Urban Planning Association (IGAUP))،
- انجمن صنفی تولیدکنندگان و فناوران صنعتی ساختمان (Association of Industrial Manufacturers and Construction Technicians)،
- انجمن توسعه‌دهندگان مسکن و املاک ايران (Real Estate and Housing Developers Association of Iran)،
- شورای ساختمان پایدار ايران (Iran Sustainable Building Council (IRSBC))،

پیوست ۱۸. وزارت محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی ترکیه

(Turkey Ministry of Environment, Urbanization, and Climate Change)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره کل برنامه‌ریزی فضایی (General Directorate of Spatial Planning)،
- اداره کل تحول شهری (General Directorate of Urban Transformation)،
- اداره کل امور ساخت‌وساز (General Directorate of Construction Affairs)،
- اداره کل مدیریت محیط زیست (General Directorate of Environmental Management)،
- اداره کل سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (General Directorate of Geographical Information Systems)،
- اداره کل زیرساخت و نوسازی شهری (General Directorate of Infrastructure and Urban Renewal)،
- اداره کل تغییرات اقلیمی (General Directorate of Climate Change)،
- اداره ثبت و کاداستر (Department of Land Registry and Cadastre)،
- اداره امور مالی و اداری (Department of Finance and Administrative Affairs)،
- اداره خدمات حقوقی (Legal Services Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- اداره توسعه مسکن ترکیه (Housing Development Administration of Turkey (TOKİ))،
- مؤسسه استانداردهای ترکیه (Turkish Standards Institution (TSE)) - استانداردهای ساخت‌وساز،
- اداره کل ثبت و کاداستر (General Directorate of Land Registry and Cadastre (TKGM))،
- سازمان مدیریت بلایا و شرایط اضطراری (Disaster and Emergency Management Authority (AFAD))،
- آژانس حفاظت از محیط زیست (Environmental Protection Agency (EPA))،
- شورای ساختمان سبز ترکیه (Turkish Green Building Council (ÇEDBİK))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- اتاق معماران ترکیه (Chamber of Architects of Turkey (CAT))،
- انجمن پیمانکاران ترکیه (Turkish Contractors Association (TCA))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری و منطقه‌ای ترکیه ((Urban and Regional Planners Association of Turkey (URPAT))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک ترکیه ((Turkish Real Estate Developers' Association (GYODER))،
- انجمن مهندسين عمران ترکیه ((Turkish Society of Civil Engineers (TSCE))،
- مؤسسه مطالعات شهری (Institute of Urban Studies (IUS))،

پیوست ۱۹. وزارت مسکن، شهرسازی و ساختمان آلمان

(Germany Federal Ministry for Housing, Urban Development and Building)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره کل B: ساختمان و مسکن (Directorate-General B: Building and Housing)،
- اداره کل S: توسعه شهری و برنامه‌ریزی فضایی (Directorate-General S: Urban Development and Spatial Development)،
- اداره کل D: پروژه‌های ساختمانی فدرال و ساخت‌وساز پایدار (Directorate-General D: Federal Building Projects and Sustainable Construction)،
- اداره کل Z: خدمات اداری (Directorate-General Z: Administrative Services)،
- اداره کل V: قانون اساسی، دولت و حقوق (Directorate-General V: Constitution, State, and Law)،
- اداره کل M: مهاجرت، پناهندگان و ادغام (Directorate-General M: Migration, Refugees, and Integration)،
- اداره کل ÖS: امنیت عمومی (Directorate-General ÖS: Public Safety)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- دفتر فدرال ساختمان و برنامه‌ریزی منطقه‌ای (Federal Office for Building and Regional Planning (BBR))،
- مؤسسه فدرال تحقیقات ساختمان، امور شهری و توسعه منطقه‌ای (Federal Institute for Research on Building, Urban Affairs, and Spatial Development (BBSR))،
- آژانس فدرال املاک و مستغلات (Federal Agency for Real Estate Tasks (BImA))،
- مؤسسه املاک فدرال (Institute for Federal Real Estate (LBI))،
- مؤسسه آلمانی استانداردسازی (German Institute for Standardization (DIN)) - استانداردهای ساخت‌وساز،
- انجمن شهرهای آلمان (German Association of Cities (DST))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران آلمان (German Association of Architects (DAI))،
- انجمن آلمانی برای ساخت‌وساز پایدار (German Society for Sustainable Building (DGNB))،

- مؤسسه آلمانی امور شهری (German Institute of Urban Affairs (Difu))،
- انجمن شرکت‌های مسکن آلمان (Association of German Housing Companies (GdW))،
- انجمن مهندسين آلمان (German Engineers Association (VDI))،
- بنیاد فدرال برای باو کولتور (Federal Foundation for Baukultur) ،

پیوست ۲۰. وزارت توسعه اجتماعی و امنیت انسانی تایلند

(Thailand Ministry of Social Development and Human Security)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره توسعه اجتماعی و رفاه (Department of Social Development and Welfare) ،
- اداره امور زنان و توسعه خانواده (Department of Women's Affairs and Family Development) ،
- اداره امور سالمندان (Department of Older Persons) ،
- اداره توانمندسازی افراد دارای معلولیت (Department of Empowerment of Persons with Disabilities) ،
- اداره کودکان و جوانان (Department of Children and Youth) ،
- مؤسسه توسعه سازمان‌های اجتماعی (Community Organizations Development Institute (CODI)) ،
- دفتر دبیر دائمی (Office of the Permanent Secretary) ،
- دفتر هیئت ملی توسعه اقتصادی و اجتماعی (Office of the National Economic and Social Development Board) ،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- سازمان ملی مسکن (National Housing Authority (NHA)) ،
- بانک مسکن دولتی (Government Housing Bank (GHB)) ،
- دفتر تأمین اجتماعی (Social Security Office (SSO)) ،
- مؤسسه ساختمان سبز تایلند (Thailand Green Building Institute (TGBI)) ،
- بنیاد مؤسسه توسعه شهری (Urban Development Institute Foundation (UDIF)) ،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن املاک و مستغلات تایلند (Thai Real Estate Association (TREA)) ،
- انجمن معماران سیامی (Association of Siamese Architects (ASA)) ،
- انجمن مهندسين عمران تایلند (Thai Society of Civil Engineers (TSCE)) ،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری تایلند (Thai Urban Planners Association (TUPA)) ،
- مؤسسه معماران تایلند (Thailand Institute of Architects (TIA)) ،
- انجمن توسعه مسکن تایلند (Housing Development Association of Thailand (HDAT)) ،

پیوست ۲۱. وزارت مسکن، جوامع و دولت محلی بریتانیا

(United Kingdom Ministry of Housing, Communities, and Local Government)

معاونت‌ها (Departments)

- تحویل مسکن و خانه‌ها (Housing Delivery and Homes)،
- برنامه‌ریزی و توسعه شهری (Planning and Urban Development)،
- سیاست دولت محلی (Local Government Policy)،
- ایمنی و مقررات ساختمانی (Building Safety and Regulation)،
- مسکن اجتماعی (Social Housing)،
- جوامع و یکپارچگی (Communities and Integration)،
- امور مالی دولت محلی (Local Government Finance)،
- خانواده‌های دچار مشکل (Troubled Families)،
- تمرکززدایی و رشد (Decentralization and Growth)،
- استراتژی و سیاستگذاری (Strategy and Policy).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- خانه‌های انگلستان (Homes England)،
- بازرسی برنامه‌ریزی (Planning Inspectorate)،
- کمیته مشورتی مقررات ساختمان (BRAC) (Building Regulations Advisory Committee)،
- انجمن دولت محلی (Local Government Association (LGA))،
- نهاد تنظیم‌کننده مسکن اجتماعی (Regulator of Social Housing)،
- فدراسیون ملی مسکن (National Housing Federation (NHF))،
- مؤسسه سلطنتی برنامه‌ریزی شهری (RTPI) (Royal Town Planning Institute)،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه سلطنتی معماران بریتانیا (RIBA) (Royal Institute of British Architects)،
- مؤسسه چارتر مسکن (CIH) (Chartered Institute of Housing)،
- بنیاد تحقیق ساختمان (BRE) (Building Research Establishment)،
- شورای ساختمان سبز بریتانیا (UKGBC) (UK Green Building Council)،
- انجمن نمایندگان اجاره‌ای مسکونی (ARLA) (Association of Residential Letting Agents)،
- مؤسسه زمین شهری (ULI) (Urban Land Institute) - شعبه بریتانیا،

پیوست ۲۲. وزارت اراضی، مسکن و توسعه شهرنشینی تانزانیا

(Tanzania Ministry of Lands, Housing, and Human Settlements Development)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره زمین‌ها (Department of Lands)،
- اداره مسکن (Department of Housing)،
- اداره توسعه سکونتگاه‌های انسانی (Department of Human Settlements)،
- اداره برنامه‌ریزی شهری (Department of Urban Planning)،
- اداره نقشه‌برداری و ترسیم (Department of Survey and Mapping)،
- اداره مدیریت زمین (Department of Land Administration)،
- اداره برنامه‌ریزی فیزیکی (Department of Physical Planning)،
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- اداره امور مالی و اداری (Finance and Administration Department) .

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- شرکت ملی مسکن (National Housing Corporation (NHC))،
- آژانس ساختمان‌سازی تانزانیا (Tanzania Building Agency (TBA))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک تانزانیا (Tanzania Real Estate Developers Association (TAREDA))،
- دانشگاه اردی (Ardhi University (ARU))،
- دفتر ثبت زمین تانزانیا (Tanzania Land Registry) .

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه نقشه‌برداران تانزانیا (Tanzania Institute of Surveyors (TIS))،
- انجمن برنامه‌ریزان تانزانیا (Tanzania Association of Planners (TAP))،
- انجمن معماران تانزانیا (Architectural Association of Tanzania (AAT))،
- هیئت ثبت مهندسين (Engineers Registration Board (ERB))،
- شورای ساختمان سبز تانزانیا (Tanzania Green Building Council (TGBC)) .

پیوست ۲۳. وزارت تغییرات محیط زیستی و انسجام سرزمینی فرانسه

(France Ministry of Ecological Transition and Territorial Cohesion)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره کل برنامه‌ریزی، مسکن و طبیعت (Directorate General for Planning, Housing, and Nature)،
- اداره کل مقامات محلی (Directorate General for Local Authorities) .

- اداره سیاست شهری (Directorate for Urban Policy)،
- اداره انسجام اجتماعی (Directorate for Social Cohesion)،
- اداره مسکن و اسکان (Directorate for Housing and Accommodation)،
- اداره توسعه سرزمینی (Directorate for Territorial Development)،
- اداره امور مالی و اداری (Finance and Administration Department)،
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- اداره روابط بین‌الملل (International Relations Department)،
- سازمان‌ها (Sub-Organizations)
- آژانس ملی نوسازی شهری (National Agency for Urban Renewal (ANRU))،
- آژانس ملی مسکن (National Housing Agency (ANAH))،
- مؤسسات توسعه عمومی (Public Development Establishments (EPAs))،
- هیئت بین‌الوزارتی برای اسکان و دسترسی به مسکن (Interministerial Delegation for Accommodation and Access to Housing (DIHAL))،
- رصدخانه ملی سیاست شهری (National Observatory for Urban Policy (ONPV))،
- آژانس ملی انسجام سرزمینی (National Agency for Territorial Cohesion (ANCT))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- فدراسیون فرانسوی توسعه‌دهندگان املاک (French Federation of Real Estate Developers (FPI))،
- اتحادیه شهرهای فرانسه (Union of French Cities (UVF))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری فرانسه (French Institute of Urban Planning (IFU))،
- انجمن معماران فرانسه (Association of French Architects (AFA))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری فرانسه (French Society of Urban Planners (SFU))،
- انجمن ملی سازمان‌های مسکن (National Association of Housing Organizations (USH))،

پیوست ۲۴. وزارت سکونتگاه‌های انسانی آفریقای جنوبی

(South Africa Ministry of Human Settlements)

معاونت‌ها (Departments)

- سیاستگذاری، تحقیق و نظارت (Policy, Research, and Monitoring)،
- برنامه‌های مسکن (Housing Programmes)،
- نوسازی شهری و توسعه سکونتگاه‌های انسانی (Urban Renewal and Human Settlements Development)،
- ارتقای سکونتگاه‌های غیررسمی (Informal Settlements Upgrading)،
- مسکن و توسعه روستایی (Rural Housing and Development)،
- خدمات حقوقی (Legal Services)،

■ امور مالی و اداری (Finance and Administration).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- شرکت مالی مسکن ملی (National Housing Finance Corporation (NHFC))،
- هیئت نظارت بر مسکن اجتماعی (Social Housing Regulatory Authority (SHRA))،
- شورای ملی ثبت نام سازندگان مسکن (National Home Builders Registration Council (NHBRC))،
- آژانس توسعه مسکن (Housing Development Agency (HDA))،
- خدمات بازرسی سازمان‌های اجتماعی (Community Schemes Ombud Service (CSOS))،
- هیئت امور مشاوران املاک (Estate Agency Affairs Board (EAAB))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه معماران آفریقای جنوبی (South African Institute of Architects (SAIA))،
- مؤسسه مهندسی عمران آفریقای جنوبی (South African Institute of Civil Engineers (SAICE))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی آفریقای جنوبی (South African Planning Institute (SAPI))،
- انجمن مالکان املاک آفریقای جنوبی (South African Property Owners Association (SAPOA))،
- شورای ساختمان سبز آفریقای جنوبی (Green Building Council South Africa (GBCSA))،

پیوست ۲۵. وزارت زیرساخت و حمل و نقل ایتالیا

(Italy Ministry of Infrastructure and Transport)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره کل زیرساخت‌ها (Directorate-General for Infrastructure)،
- اداره کل سیستم‌های حمل و نقل و زیرساخت‌ها (Directorate-General for Transport Systems and Infrastructure)،
- اداره کل بنادر و مناطق ساحلی (Directorate-General for Ports and Coastal Areas)،
- اداره کل حمل و نقل هوایی (Directorate-General for Air Transport)،
- اداره کل حمل و نقل ریلی (Directorate-General for Rail Transport)،
- اداره کل جاده‌ها و بزرگراه‌ها (Directorate-General for Roads and Motorways)،
- اداره کل سیاست‌های مسکن و شهری (Directorate-General for Housing and Urban Policies)،
- اداره کل نظارت بر ساختمان (Directorate-General for Building Supervision)،
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- اداره امور مالی و اداری (Finance and Administrative Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آژانس ملی ایمنی ریلی (National Agency for Rail Safety (ANSF))،

- آژانس ملی ایمنی هوانوردی (National Agency for Aviation Safety (ANSV))،
- آژانس ملی ایمنی جاده‌ها (National Agency for Road Safety (ANSR))،
- شبکه راه‌آهن ایتالیا (Italian Railway Network (RFI))،
- انجمن بنادر ایتالیا (Italian Ports Association (ITA))،
- سازمان هواپیمایی کشوری ایتالیا (Italian Civil Aviation Authority (ENAC))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن سازندگان ایتالیا (Italian Association of Builders (ANCE))،
- شورای ملی مهندسين (National Council of Engineers (CNI))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری ایتالیا (Italian Institute of Urban Planning (INU))،
- انجمن ملی پیمانکاران املاک و ساختمان (National Association of Real Estate and Building Contractors (ANCE))،
- فدراسیون ایتالیایی حرفه‌ای‌های املاک (Italian Federation of Real Estate Professionals (FIAIP))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری ایتالیا (Italian Urban Planning Institute (IUPI))،

پیوست ۲۶. وزارت اراضی، امور عمومی، مسکن و شهرسازی کنیا

(Kenya Ministry of Lands, Public Works, Housing and Urban Development)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت مسکن (Department of Housing)،
- معاونت توسعه شهری (Department of Urban Development)،
- معاونت کارهای عمومی (Department of Public Works)،
- معاونت حمل‌ونقل (Department of Transport)،
- معاونت زیرساخت (Department of Infrastructure)،
- معاونت سیاستگذاری و برنامه‌ریزی (Department of Policy and Planning)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department) .

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- شرکت ملی مسکن (National Housing Corporation (NHC))،
- اداره جاده‌های شهری کنیا (Kenya Urban Roads Authority (KURA))،
- اداره جاده‌های روستایی کنیا (Kenya Rural Roads Authority (KeRRA))،
- اداره بزرگراه‌های ملی کنیا (Kenya National Highways Authority (KeNHA))،
- مرکز تحقیقات ساختمان کنیا (Kenya Building Research Centre (KBRC))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران کنیا (Architectural Association of Kenya (AAK))،
- مؤسسه مهندسين کنیا (Institution of Engineers of Kenya (IEK))،
- مؤسسه برنامه‌ریزان کنیا (Kenya Institute of Planners (KIP))،
- انجمن ساختمان سبز کنیا (Kenya Green Building Society (KGBS))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک کنیا (Kenya Property Developers Association (KPDA))،

پیوست ۲۷. وزارت ساخت‌وساز میانمار (برمه)

(Myanmar Ministry of Construction)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره توسعه شهری و مسکن (Department of Urban and Housing Development)،
- اداره ساختمان (Department of Building)،
- اداره پل‌ها (Department of Bridges)،
- اداره جاده‌ها و بزرگراه‌ها (Department of Roads and Highways)،
- اداره مهندسی (Department of Engineering)،
- اداره برنامه‌ریزی شهری و مدیریت زمین (Department of City Planning and Land Management)،
- اداره امور مالی و اداری (Finance and Administration Department)،
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- هیئت توسعه صنعت ساخت‌وساز (Construction Industry Development Board (CIDB))،
- شرکت توسعه مسکن ملی میانمار (Myanmar National Housing Development Co., Ltd. (MNHDC))،
- سازمان توسعه شهری و منطقه‌ای (Urban and Regional Development Organization (URDO))،
- انجمن مهندسی میانمار (Myanmar Engineering Society (MES))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک میانمار (Real Estate Developers Association of Myanmar (REDAM))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران میانمار (Myanmar Architects Association (MAA))،
- انجمن پیمانکاران میانمار (Myanmar Contractors Association (MCA))،
- مؤسسه معماران میانمار (Myanmar Institute of Architects (MIA))،
- انجمن مهندسين عمران میانمار (Myanmar Society of Civil Engineers (MSCE))،
- شورای ساختمان سبز میانمار (Green Building Council of Myanmar (GBCM))،

پیوست ۲۸. وزارت مسکن، شهر و قلمرو کلمبیا

(Colombia Ministry of Housing, City and Territory)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت توسعه شهری (Urban Development Department)،
- معاونت مسکن (Housing Department)،
- معاونت آب و فاضلاب (Water and Sanitation Department)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Financial and Administrative Department)،
- معاونت برنامه‌ریزی شهری (Urban Planning Department)،
- معاونت مسکن اجتماعی (Social Housing Department).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- صندوق ملی مسکن (National Housing Fund (FONVIVIENDA))،
- مؤسسه توسعه شهری کلمبیا (Colombian Institute of Urban Development (IDU))،
- صندوق مسکن اجتماعی (Social Housing Fund (FONVIVIENDA))،
- معاونت برنامه‌ریزی ملی (National Planning Department (DNP))،
- مؤسسه توسعه شهری (Urban Development Institute (IDU))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران کلمبیا (Colombian Society of Architects (SCA))،
- انجمن مهندسين کلمبیا (Colombian Society of Engineers (SCI))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک کلمبیا (Association of Real Estate Developers of Colombia (ADI))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری کلمبیا (Colombian Association of Urban Planners (ACPU))،
- شورای ساختمان سبز کلمبیا (Colombian Green Building Council (CCCS))،

پیوست ۲۹. وزارت زمین، زیرساخت و حمل و نقل کره جنوبی

(South Korea Ministry of Land, Infrastructure and Transport)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره سیاست زمین (Land Policy Bureau)،
- اداره سیاست شهری (Urban Policy Bureau)،
- اداره سیاست مسکن (Housing Policy Bureau)،
- اداره سیاست حمل و نقل (Transport Policy Bureau)،
- اداره هوانوردی مدنی (Civil Aviation Bureau)،

■ اداره سیاست جاده (Road Policy Bureau)،

■ اداره راه آهن (Railway Bureau)،

■ اداره مدیریت منابع آب (Water Resources Management Bureau)،

■ اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،

■ اداره مالی و اداری (Finance and Administration Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

■ شرکت زمین و مسکن کره (Korea Land and Housing Corporation (LH))،

■ شرکت بزرگراه‌های کره (Korea Expressway Corporation (KEC))،

■ شرکت راه آهن کره (Korea Railroad Corporation (KORAIL))،

■ شرکت فرودگاه‌های کره (Korea Airports Corporation (KAC))،

■ مؤسسه مهندسی عمران و فناوری ساختمان کره (Korea Institute of Civil Engineering and Building Technology)

■، (KICT))،

■ شرکت مالی مسکن کره (Korea Housing Finance Corporation (KHFC))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

■ مؤسسه معماران کره (Korean Institute of Architects (KIA))،

■ انجمن مهندسين عمران کره (Korean Society of Civil Engineers (KSCE))،

■ انجمن برنامه‌ریزی کره (Korea Planning Association (KPA))،

■ شورای ساختمان سبز کره (Korea Green Building Council (KGBC))،

■ انجمن توسعه‌دهندگان املاک کره (Korean Association of Real Estate Developers (KARED))،

پیوست ۳۰. وزارت اراضی، مسکن و شهرسازی اوگاندا

(Uganda Ministry of Lands, Housing and Urban Development)

معاونت‌ها (Departments)

■ معاونت زمین‌ها (Department of Lands)،

■ معاونت مسکن (Department of Housing)،

■ معاونت توسعه شهری (Department of Urban Development)،

■ معاونت برنامه‌ریزی فیزیکی (Department of Physical Planning)،

■ معاونت نقشه‌برداری و کارتوگرافی (Department of Surveys and Mapping)،

■ معاونت مدیریت زمین (Department of Land Administration)،

■ معاونت امور حقوقی (Department of Legal Affairs)

■ معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- شرکت ملی مسکن و ساخت‌وساز (National Housing and Construction Company (NHCC))،
- کمیسیون زمین اوگاندا (Uganda Land Commission (ULC))،
- مجمع ملی توسعه شهری اوگاندا (Uganda National Urban Forum (UNUF))،
- مرکز تحقیقات ساختمانی اوگاندا (Uganda Building Research Centre (UBRC))،
- شرکت املاک اوگاندا (Uganda Property Holdings Limited (UPHL))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران اوگاندا (Uganda Society of Architects (USA))،
- مؤسسه نقشه‌برداران اوگاندا (Institution of Surveyors of Uganda (ISU))،
- مؤسسه مهندسين حرفه‌ای اوگاندا (Uganda Institute of Professional Engineers (UIPE))،
- انجمن برنامه‌ریزان اوگاندا (Uganda Planners Association (UPA))،
- شورای ساختمان سبز اوگاندا (Uganda Green Building Council (UGBC))،

پیوست ۳۱. وزارت مسکن و دستور کار شهری اسپانیا

(Spain Ministry of Housing and Urban Agenda)

معاونت‌ها (Departments)

- اداره کل برنامه‌ریزی شهری و معماری (General Directorate of Urban Agenda and Architecture)،
- اداره کل مسکن و زمین (General Directorate of Housing and Land)،
- اداره کل حمل‌ونقل (General Directorate of Transport)،
- اداره کل جاده‌ها (General Directorate of Roads)،
- اداره کل حمل‌ونقل ریلی (General Directorate of Railway Transport)،
- اداره کل حمل‌ونقل دریایی (General Directorate of Maritime Transport)،
- اداره امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- اداره مالی و اداری (Finance and Administrative Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آژانس کارهای عمومی اسپانیا (Public Works Agency of Spain (ADIF))،
- فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی اسپانیا (Spanish Airports and Air Navigation (AENA))،
- اداره کل بنادر دولتی (State Ports Authority (Puertos del Estado))،
- شرکت برنامه‌ریزی و مدیریت زیرساخت (Infrastructure Planning and Management Society (SEITT))،
- بنیاد راه آهن اسپانیا (Spanish Railways Foundation (FFE))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن برنامه‌ریزان شهری اسپانیا (Spanish Association of Urban Planners (AEU))،
- شورای کل معماری فنی اسپانیا (General Council of Technical Architecture of Spain (CGATE))،
- فدراسیون شهرداری‌ها و استان‌های اسپانیا (Spanish Federation of Municipalities and Provinces (FEMP))،
- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری اسپانیا (Spanish Institute of Urbanism (IEU))،
- انجمن مهندسين عمران اسپانیا (Spanish Society of Civil Engineers (CICCP))،
- شورای ساختمان سبز اسپانیا (Spanish Green Building Council (GBCE))،

پیوست ۳۲. وزارت مسکن، برنامه‌ریزی شهری و شهر الجزایر

(Algeria Ministry of Housing, Urban Planning and the City)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت مسکن (Department of Housing)،
- معاونت برنامه‌ریزی شهری (Department of Urban Planning)،
- معاونت بازرسی ساختمان (Department of Building Inspection)،
- معاونت زیرساخت شهری (Department of Urban Infrastructure)،
- معاونت توسعه زمین (Department of Land Development)،
- معاونت برنامه‌ریزی منطقه‌ای (Department of Regional Planning)،
- معاونت برنامه‌ریزی محیط زیستی (Department of Environmental Planning)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت امور مالی (Financial Affairs Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آژانس ملی مسکن (National Housing Agency (AADL))،
- آژانس برنامه‌ریزی و توسعه شهری (Urban Planning and Development Agency (UPDA))،
- دفتر ملی برنامه‌ریزی شهری و مسکن (National Office of Urban Planning and Housing (NOUPH))،
- آژانس توسعه مسکن (Housing Development Agency (HDA))،
- صندوق توسعه شهری (Urban Development Fund (UDF))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن برنامه‌ریزان شهری الجزایر (Algerian Association of Urban Planners (AAUP))،
- انجمن معماران الجزایر (Algerian Society of Architects (ASA))،
- مؤسسه ملی مطالعات و برنامه‌ریزی شهری (National Institute of Urban Studies and Planning (NIUSP))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک الجزایر (Real Estate Developers Association of Algeria (REDAA))،

■ انجمن مهندسين الجزاير (Algerian Engineers Association (AEA))

■ پیوست ۳۳. وزارت توسعه سرزمینی، زیستگاه و مسکن آرژانتین^۱

(Argentina Ministry of Territorial Development, Habitat and Housing)

■ معاونت‌ها (Departments)

- معاونت توسعه شهری (Urban Development Department)،
- معاونت مسکن (Housing Department)،
- معاونت مدیریت زمین (Land Management Department)،
- معاونت زیرساخت (Infrastructure Department)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department)،

■ سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- دبیرخانه ملی مسکن (National Housing Secretariat)،
- شورای فدرال مسکن (Federal Council of Housing)،
- مؤسسه ملی برنامه‌ریزی شهری (National Institute of Urbanism)،
- آژانس مسکن اجتماعی (AVS) (Social Housing Agency)،
- آژانس توسعه سرزمینی (Territorial Development Agency)،

■ پژوهشکده‌ها (Institutions)

- مؤسسه برنامه‌ریزی شهری آرژانتین (Argentine Institute of Urban Planning (IAPU))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک آرژانتین (Argentine Association of Real Estate Developers (AADI))،
- فدراسیون شهرداری‌های آرژانتین (Argentine Federation of Municipalities (FAM))،
- انجمن معماران آرژانتین (Argentine Society of Architects (SCA))،
- مؤسسه ساختمان سبز آرژانتین (Argentine Institute of Green Building (IAV))،

۱. خاویر میلی (Javier Milei) رئیس‌جمهور آرژانتین، پس از روی کار آمدن در دسامبر سال ۲۰۲۳، اصلاحات عمده‌ای را برای کوچک‌سازی دولت و کاهش هزینه‌های عمومی آغاز کرد. یکی از این اقدامات، کاهش تعداد وزارتخانه‌های دولت از ۱۸ به ۹ بود. در این روند، وزارت توسعه سرزمینی، زیستگاه و مسکن منحل و وظایف آن در ساختار جدید دولت ادغام شد. این تغییرات، بخشی از استراتژی کلی او برای ساده‌سازی دولت و افزایش کارایی آن بود.

پیوست ۳۴. وزارت ساخت و ساز، مسکن، شهرداری‌ها و کارهای عمومی عراق

(Iraq Ministry of Construction, Housing, Municipalities and Public Works)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت ساخت و ساز (Construction Department)،
- معاونت مسکن (Housing Department)،
- معاونت شهرداری‌ها (Municipalities Department)،
- معاونت کارهای عمومی (Public Works Department)،
- معاونت برنامه‌ریزی شهری (Urban Planning Department)،
- معاونت مدیریت زمین (Land Administration Department)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- صندوق مسکن ملی (National Housing Fund)،
- اداره پروژه‌های ساخت و ساز (Construction Projects Authority)،
- آژانس توسعه شهری (Urban Development Agency)،
- آژانس خدمات شهرداری (Municipal Services Agency)،
- هیئت توسعه ساخت و ساز و مسکن (Housing and Construction Development Board)،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- اتحادیه مهندسين عراق (Iraqi Engineers Union)،
- انجمن معماران عراق (Iraqi Society of Architects)،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری عراق (Iraqi Urban Planners Association)،
- مرکز تحقیقات ساختمانی عراق (Iraqi Scientific Academy Building)،
- شورای ساختمان سبز عراق (Iraqi Green Building Council)،

پیوست ۳۵. وزارت مسکن، زیرساخت و جوامع کانادا

(Canada Ministry of Housing, Infrastructure and Communities)

معاونت‌ها (Departments)

- توسعه مسکن مقرون به صرفه (Affordable Housing Development)،
- تحلیل بازار و تحقیقات مسکن (Market Analysis and Housing Research)،
- سیاست و نوآوری مسکن (Housing Policy and Innovation)،
- مسکن بومیان و شمالی (Indigenous and Northern Housing)،

- مدیریت مالی و ریسک (Finance and Risk Management)
- خدمات حقوقی (Legal Services).
- امور شرکت‌ها و ارتباطات (Corporate Affairs and Communications).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- استراتژی ملی مسکن (National Housing Strategy (NHS))،
- صندوق نوآوری مسکن مقرون به صرفه (Affordable Housing Innovation Fund)،
- ابتکار تأمین مالی ساخت و ساز اجاره‌ای (Rental Construction Financing Initiative)،
- مشوق خریداران خانه برای اولین بار (First-Time Home Buyer Incentive)،
- مرکز تحول مسکن اجتماعی (Community Housing Transformation Centre).

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن نوسازی و مسکن کانادا (Canadian Housing and Renewal Association (CHRA))،
- شورای ساختمان سبز کانادا (Canada Green Building Council (CaGBC))،
- انجمن سازندگان خانه‌های کانادا (Canadian Home Builders' Association (CHBA))،
- انجمن املاک و مستغلات کانادا (Canadian Real Estate Association (CREA))،
- مؤسسه مطالعات شهری (Institute of Urban Studies (IUS))،

پیوست ۳۶. وزارت زیرساخت لهستان

(Poland Ministry of Infrastructure)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت توسعه منطقه‌ای (Department of Regional Development)،
- معاونت برنامه‌های توسعه (Department of Development Programs)،
- معاونت همکاری‌های منطقه‌ای (Department of Territorial Cooperation)،
- معاونت سیاست مسکن و شهری (Department of Housing and Urban Policy)،
- معاونت بودجه‌های اروپایی (Department of European Funds)،
- معاونت برنامه‌ریزی استراتژیک (Department of Strategic Planning)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department).

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- برنامه ملی مسکن (National Housing Program (NHP))،
- آژانس سرمایه‌گذاری و تجارت لهستان (Polish Investment and Trade Agency (PAIH))،

- صندوق توسعه لهستان (Polish Development Fund (PFR))،
- شورای سیاست شهری ملی (National Urban Policy Council (NUPC))،
- آژانس‌های توسعه منطقه‌ای (Regional Development Agencies (RDAs))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن برنامه‌ریزان شهری لهستان (Polish Society of Urban Planners (TUP))،
- اتاق مهندسين عمران لهستان (Polish Chamber of Civil Engineers (PIIB))،
- انجمن معماران لهستان (Polish Architects Association (SARP))،
- انجمن شهرهای لهستان (Association of Polish Cities (ZMP))،
- شورای ساختمان سبز لهستان (Polish Green Building Council (PLGBC))،

پیوست ۳۷. وزارت توسعه جوامع و قلمروها اوکراین

(Ukraine Ministry for Communities and Territories Development)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت توسعه شهری و مسکن (Urban Development and Housing Department)
- معاونت توسعه قلمرو (Territorial Development Department)
- معاونت مقررات ساختمانی (Building Regulation Department)
- معاونت زیرساخت و خدمات عمومی (Infrastructure and Public Utilities Department)
- معاونت بهره‌وری انرژی (Energy Efficiency Department)
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department)
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- صندوق مسکن دولتی (State Housing Fund)
- آژانس توسعه شهری اوکراین (Ukrainian Urban Development Agency (UUDA))،
- صندوق توسعه منطقه‌ای دولتی (State Fund for Regional Development)
- آژانس بهره‌وری انرژی و صرفه‌جویی اوکراین (Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine)
- (SAEE))،
- مؤسسه ملی مطالعات استراتژیک (National Institute for Strategic Studies (NISS))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- اتحادیه ملی معماران اوکراین (National Union of Architects of Ukraine (NUAU))،
- انجمن مهندسين عمران اوکراین (Ukrainian Society of Civil Engineers (USCE))،

- انجمن برنامه‌ریزان شهری اوکراین (Association of Urban Planners of Ukraine (AUPU))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک اوکراین (Ukrainian Real Estate Developers Association (URED))،
- شورای ساختمان سبز اوکراین (Green Building Council Ukraine (GBCU))،

پیوست ۳۸. وزارت برنامه‌ریزی ملی، برنامه‌ریزی شهری، مسکن و سیاست شهری مراکش

(Morocco Ministry of National Planning, Urban Planning, Housing and Urban Policy)

معاونت‌ها (Departments)

- معاونت برنامه‌ریزی ملی (Department of National Planning)،
- معاونت برنامه‌ریزی شهری (Department of Urban Planning)،
- معاونت مسکن (Department of Housing)،
- معاونت سیاست شهری (Department of Urban Policy)،
- معاونت مدیریت زمین (Department of Land Management)،
- معاونت زیرساخت (Department of Infrastructure)،
- معاونت امور حقوقی (Legal Affairs Department)،
- معاونت مالی و اداری (Finance and Administration Department)،

سازمان‌ها (Sub-Organizations)

- آژانس ملی حفاظت از زمین، کاداستر و کارتوگرافی (National Agency for Land Conservation, Cadastre, and Cartography (ANCFCC))،
- آژانس توسعه شهری و روستایی (Agency for Urban and Rural Development (AUD))،
- آژانس مسکن و توسعه شهری (Housing and Urban Development Agency (HUDA))،
- آژانس انرژی خورشیدی مراکش (Moroccan Agency for Solar Energy (MASEN))،
- مؤسسه ملی برنامه‌ریزی شهری (National Institute of Urban Planning (INU))،

پژوهشکده‌ها (Institutions)

- انجمن معماران مراکش (Moroccan Association of Architects (AMA))،
- انجمن برنامه‌ریزان شهری مراکش (Moroccan Society of Urban Planners (MSUP))،
- انجمن مهندسیین مراکش (Moroccan Engineers Association (MIA))،
- شورای ساختمان سبز مراکش (Moroccan Green Building Council (MGBC))،
- انجمن توسعه‌دهندگان املاک مراکش (Moroccan Real Estate Developers Association (MREDA))،

- [1] India: Ministry of Housing and Urban Affairs.
- [2] China: Ministry of Housing and Urban-Rural Development.
- [3] United States of America: Department of Housing and Urban Development (HUD).
- [4] Indonesia: Ministry of Public Works and Housing.
- [5] Pakistan: Ministry of Housing and Works.
- [6] Nigeria: Federal Ministry of Housing and Urban Development.
- [7] Brazil: Ministry of Cities.
- [8] Bangladesh: Ministry of Housing and Public Works.
- [9] Russia: Ministry of Construction, Housing, and Utilities.
- [10] Mexico: Secretariat of Agrarian, Territorial, and Urban Development.
- [11] Ethiopia: Ministry of Urban Development and Construction.
- [12] Japan: Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism.
- [13] Philippines: Department of Human Settlements and Urban Development.
- [14] Egypt: Ministry of Housing, Utilities, and Urban Communities.
- [15] DR Congo: Ministry of Urban Planning and Housing.
- [16] Vietnam: Ministry of Construction.
- [17] Iran: Ministry of Roads and Urban Development.
- [18] Turkey: Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change.
- [19] Germany: Federal Ministry for Housing, Urban Development and Building.
- [20] Thailand: Ministry of Social Development and Human Security.
- [21] United Kingdom: Ministry of Housing, Communities and Local Government.
- [22] Tanzania: Ministry of Lands, Housing and Human Settlements Development.
- [23] France: Ministry of Ecological Transition and Territorial Cohesion.
- [24] South Africa: Ministry of Human Settlements.
- [25] Italy: Ministry of Infrastructure and Transport.
- [26] Kenya: Ministry of Lands, Public Works, Housing and Urban Development.
- [27] Myanmar (Burma): Ministry of Construction.
- [28] Colombia: Ministry of Housing, City and Territory.
- [29] South Korea: Ministry of Land, Infrastructure and Transport.
- [30] Uganda: Ministry of Lands, Housing and Urban Development.
- [31] Spain: The Ministry of Housing and Urban Agenda.
- [32] Algeria: Ministry of Housing, Urban Planning and the City.
- [33] Argentina: Ministry of Territorial Development, Habitat and Housing.
- [34] Iraq: Ministry of Construction, Housing, Municipalities and Public Works.
- [35] Canada: Ministry of Housing, Infrastructure and Communities.
- [36] Poland: Ministry of Infrastructure.
- [37] Ukraine: Ministry for Communities and Territories Development.
- [38] Morocco: Ministry of National Planning, Urban Planning, Housing and Urban Policy.

گزیده سیاستی

بررسی و مطالعه واژگان مربوط به عناوین وزارت متولی مسکن و شهرسازی و معاونت‌ها، سازمان‌ها و پژوهشکده‌های زیرمجموعه آنها در ۸۳ کشور پرجمعیت جهان نشان می‌دهد تنها سه کشور ژاپن، ایتالیا و کره جنوبی مشابه ایران به موضوع حمل‌ونقل و مسکن و شهرسازی به‌صورت یکپارچه می‌پردازند.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir